

PORTADA

AGRAÏMENTS

M'agradaria donar les gràcies a totes aquelles persones que m'han ajudat durant la recerca. Agrair la seva paciència i temps dedicats al treball. Gràcies pels seus suports i per formar part del meu projecte.

Gràcies...

Als comerciants i veïns del mercat de St. Antoni per atendre les entrevistes.

A l'Eugènia i la Carme per la correcció del treball.

A en Jordi Duño pel tema de les plantes.

A l'Isa Pellejero Uson per l'article del mercat de Sant Antoni sobre la restauració dels llits funeraris.

A en Jon Berrondo que sense el seu ajut no hauria estat possible la maqueta.

Finalment, a la meva tutora Glòria Martín que des del començament del treball ha estat ajudant-me i donant-me suport en tots els àmbits.

“... Si me hubiesen dicho que dibujara cualquier cosa sobre un muro, me parece que hubiera trazado una cruz, que está hecha de cuatro ángulos rectos, que es una perfección que lleva en sí algo sagrado y que es al mismo tiempo una toma de posesión de mi universo, porque en los cuatro ángulos rectos tengo los dos ejes, soporte de coordenadas con los que puedo representar el espacio y medirlo”.

Le Corbusier

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ.....	6
2. MARC TEÒRIC.....	7
2.1. FINALS DEL SEGLE XIX. L'ESTRUCTURA DE FERRO.....	7
2.2. PRINCIPIS DEL SEGLE XX.....	8
2.2.1. HISTÒRIA DEL MERCAT.....	8
2.3. PRINCIPIS DEL SEGLE XXI.....	9
2.3.1. EL PROJECTE DEL MERCAT.....	10
2.3.2. MERCATS PROVISIONALS O CARPES PROVISIONALS.....	12
2.3.3. CENTRES COMERCIALS.....	13
3. HIPÒTESIS.....	13
4. INVESTIGACIÓ QUALITATIVA.....	13
4.1. COMERCIANTS EXTERNS.....	14
4.1.1. CONCLUSIONS.....	14
4.2. COMERCIANTS INTERNS.....	14
4.2.1. CONCLUSIONS.....	15
4.3. VEÏNS DEL BARRI.....	15
4.3.1. CONCLUSIONS.....	15
5. INVESTIGACIÓ QUANTITATIVA.....	16
5.1. GRÀFIC GENÈRIC.....	16
5.1.1. VALORACIÓ DE LES ENQUESTES.....	20
5.2. GRÀFIC ESPECÍFIC.....	21
5.3. CONCLUSIONS DE LES ENQUESTES.....	21
6. PROPOSTA: JARDÍ TROPICAL.....	22
6.1. EL PROJECTE.....	22
6.1.1. PLÀNOLS DEL PROJECTE.....	24
6.1.2. MAQUETES.....	27
6.2. EL JARDÍ TROPICAL.....	29
6.3. PLANTES DEL JARDÍ TROPICAL.....	30

6.3.1. JARDÍ DE PLANTES.....	30
6.3.2. HIVERNACLE.....	31
6.4. INFORMACIÓ.....	32
7. JUSTIFICACIÓ.....	33
8. CONCLUSIONS.....	34
9. LLISTA DE REFERÈNCIES.....	37
10. ANNEXOS.....	39
10.1. ANNEX 1.....	39
10.2. ANNEX 2.....	42
10.3. ANNEX 3.....	62
10.4. ANNEX 4.....	62

1. INTRODUCCIÓ

He escollit aquest tema: un projecte alternatiu per al mercat de Sant Antoni perquè està relacionat amb la modalitat del batxillerat tecnològic, la meua modalitat, i penso que Barcelona hauria d'aprofitar qualsevol possibilitat per crear espais verds, especialment al centre. A més, tenir un mercat històric a prop del meu barri en procés de renovació suposava un interès afegit per presentar un projecte creat per mi.

Al principi d'aquest treball no tenia clar com havia d'abordar el tema. Com que tenia pocs coneixements del mercat, vaig decidir començar per la història del Mercat de Sant Antoni vinculada a la de Barcelona, més tard quan vaig arribar a l'enderrocament de las muralles vaig tenir por de fer un treball històric, però en arribar a finals del segle XIX el meu estudi va girar cap a l'arquitectura, amb el tema de les estructures de ferro, que amb la tecnologia em permetia fer els càlculs de l'estructura metàl·lica que sosté i caracteritza el mercat.

Durant la recerca hauré d'utilitzar eines d'aquesta modalitat com les matemàtiques, la tecnologia i sobretot el dibuix tècnic. Crec que amb aquesta investigació adquiriré uns coneixements que em seran útils en un futur.

Fa anys que el mercat de Sant Antoni s'havia deteriorat i el seu espai interior no es trobava en bon estat. Això va provocar que s'hi fes una reforma seguint el projecte de l'arquitecte Pere Joan Ravetllat. A partir d'aquí vaig sondejar opinions de gent que estigués vinculada al mercat, bé com a comerciants o bé com a veïns del barri de Sant Antoni, per veure el nivell de coneixement i grau d'acceptació del projecte que s'estava portant a terme. Per fer aquest sondeig vaig elaborar unes entrevistes i una enquesta. Amb aquestes eines he arribat a la conclusió que la majoria dels entrevistats i enquestats no estan contents amb el projecte que s'està portant a terme i s'estimarien més veure un altre projecte. Veient tot això he decidit que el tema del meu treball seria presentar una solució alternativa al projecte del Pere Joan Ravetllat..

Crec que el projecte que presento és un projecte que es podria dur a terme amb una “bona dosi” de voluntat. He anat descobrint moltes coses al llarg de la recerca, aquestes han fet que a mida que s'anava desenvolupant, anava canviant el projecte. Un dels canvis més importants va ser la incorporació dels paradistes perquè he vist que era necessari comptar amb ells, sense ells el meu projecte quedava molt coix.

2. MARC TEÒRIC

2.1. FINALS DEL SEGLE XIX. L'ESTRUCTURA DE FERRO

Al final del segle XIX Barcelona gaudia d'un bon moment tant en l'àmbit econòmic com en el cultural. Gràcies a aquesta circumstància va sorgir el Modernisme. La situació havia canviat amb l'enderrocament de les muralles l'any 1856, que ofegaven el creixement urbanístic i demogràfic, més la donació de la Ciutadella a la ciutat també va ajudar a la seva expansió. El projecte de l'Eixample elaborat per Ildefons Cerdà va suposar l'ampliació territorial més gran de Barcelona fins aleshores.

Abans d'enderrocar les muralles els pagesos venien els productes als espais que hi havia fora. Amb l'expansió territorial i demogràfica, el poble es va veure obligat a construir mercats com a necessitat evident per la ciutat que ubiquessin els pagesos amb les seves mercaderies.

Al cap d'uns anys es comencen a construir mercats a Barcelona dins del Pla Cerdà. El mercat de Sant Antoni està basat en un model vigent i innovador, igual que l'estació de França, el mercat de Born i altres que utilitzaven el ferro com a element de construcció, seguint el model de moltes construccions europees.

Hem de tenir clar que la població creix molt ràpidament a tot arreu d'Europa durant al segle XIX, on la ciència i tecnologia avança i el ferro apareix en la construcció, després s'incorpora el formigó armat amb ferro.

El ferro és un material que té més avantatges que no pas els altres. Com per exemple, és lleuger, és fàcil d'utilitzar en la construcció, és molt ràpid en la construcció, té una capacitat molt alta de resistència.

El mercat es construeix amb l'estructura de ferro que està aixecada sobre una planta de forma de creu grega¹. L'obra explota al màxim les possibilitats geomètriques de l'illa de l'Eixample i l'arquitecta va optar per una gran construcció metàl·lica. La volumetria i l'organització espacial del mercat es basen en l'ocupació total de l'illa on hi ha dues grans naus en diagonal i al voltant als quatre patis interiors. En l'encreuament s'eleva el cos alt d'una cúpula de ferro. Té característiques particulars com la canalització d'aigües a través de les columnes buides.

Els mercats històrics de ferro de Barcelona són el Mercat del Ninot, La Boqueria, Santa Caterina, La Barceloneta i La Concepció.

2.2. PRINCIPIS DEL SEGLE XX

2.2.1. HISTÒRIA DEL MERCAT

Sant Antoni és un barri entorn d'un mercat, el mercat s'anomena el Mercat de Sant Antoni. Aquest mercat és un dels més anomenats de la ciutat, aquesta va ser projectat per l'arquitecte Antoni Rovira i Trias amb una estructura basada en l'arquitectura de ferro. Han passat molt anys des que s'inaugurà el 1822, però al seu interior, abans de la reforma, encara es conservava un regust modernista.

El Mercat de Sant Antoni, està constituït per tres mercats diferents. El Mercat del Fresc, el Mercat dels Encants i el Dominical del Llibre. És el més gran de Barcelona, amb una superfície total de **12.100 m²**.

El mercat respon a la idea d'Ildelfons Cerdà de construir un mercat a l'entorn de la que va ser la porta de Sant Antoni a l'antiga muralla, just quan es traçava el Pla de l'Eixample de Barcelona i davant la necessitat d'aquesta zona de tenir un centre de proveïment alimentari.

¹ Veure la maqueta. Pàgina 27.

Més tard, a les voreres del perímetre i els carrers de l'entorn del mercat van ser ocupats per parades d'articles no alimentaris, donant lloc als Encants de Sant Antoni i al Mercat Dominical del llibre.

El comerç del llibre vell i d'ocasió ha estat a Catalunya molt relacionat amb les fires i els mercats. Llavors en el mercat de Sant Antoni es va mantenir, els diumenges, un mercat de llibres vells i objectes de col·leccionisme que ha sobreviscut a tots els canvis socials de la ciutat i fins els últims darrers anys ha funcionat amb bona salut.

Des de principis del segle XX, les fires de llibres s'organitzaven sota la teulada de l'espai exterior del mercat de Sant Antoni. Cada diumenge el lloc era una desfilada constant de gent. Darrerament el mercat va créixer i es trobava en constant expansió, un mercat que servia a diversos sectors del col·leccionisme. Quan hi havia escola, tenien gran activitat les parades de venda de cromos. També quasi tot l'any es venien pel·lícules, vídeos, cassets musicals, minerals, revistes, còmics, postals, estampes, calendaris de butxaca, segells i monedes. Hi havia de tot, i qualsevol cosa que es buscava es podia trobar si anaves diumenge rere diumenge. Per tot aquests recursos el mercat es va convertir en una necessitat de la ciutat.

S'ha de tenir clar que el mercat fins l'any 2008 era un espai polifuncional: a l'interior, l'alimentació; a l'exterior, els Encants que es posaven quatre dies a la setmana; i els diumenges, dedicat al llibre vell, el conegut Dominical del Llibre.

2.3. PRINCIPIS DEL SEGLE XXI

A finals dels anys 90 hi ha una caiguda molt clara del mercat perquè la infraestructura era molt vella i hi havia molts problemes: la brossa al mercat, la càrrega i descàrrega, les olors i les pudors, l'acumulació de la gent els diumenges, etc. Això fa que des del principi de l'any 2001 l'ajuntament es comencés a plantejar una remodelació del mercat. La idea és convertir-lo en un mercat polivalent per als usos futurs, això sí, amb la intenció de preservar el mercat tradicional.

2.3.1. EL PROJECTE DEL MERCAT

Calia una reforma al mercat de Sant Antoni?

Era evident que calia una renovació del mercat perquè abans, a dintre, hi havia mil números de parades, cada parada tenia dos o tres metres. Quan va tancar el mercat només quedaven dues-centes parades obertes, vol dir que les altres vuit-centes que estaven als carrers² estaven tancades i sense llum. De mica en mica les parades van anar tancant perquè no venien prou. Només unes quantes van anar quedant al centre. D'aquestes 200 parades, 185 van anar a la carpa. El compromís de tornar al mercat des de la Carpa és per tal que totes les persones que vulguin continuar al mercat, puguin continuar. El que ha passat però és que molta gent s'ha jubilat o no poden pagar i han decidit no continuar.

El projecte que presenta el senyor Pere Joan Ravetllat és el següent:

El Mercat de Sant Antoni estarà constituït pel Mercat del Fresc, el Mercat dels Encants i el Dominical del Llibre. A la planta zero, és a dir al nivell del carrer, tindriem dos mercats: el Mercat dels Encants que es situarà al voltant de les ales i el Mercat del Fresc que estarà al centre. El Mercat de Sant Antoni té **5.500 m²** coberts que és la creu del mercat, la planta baixa queda totalment destinada als dos mercats exclusivament i d'aquesta manera deixaran de situar-se a l'exterior del mercat. Amb els Dominicals hi ha un gran conflicte perquè l'ajuntament no els inclou dins el mercat, dient que no hi ha suficient espai per a ells. De moment no se sap que és el que es farà amb ells.

A partir d'aquí hi ha una excavació de 4 nivells. Les quatre plantes subterrànies combinaran diversos usos: la planta -1 és la que ha canviat respecte a l'inici a causa de dos descobriments arqueològics, dels quals tenien notícies abans de començar l'obra, però el que no sabien era la seva magnitud. Des del principi tenien teoritzades que trobarien el baluard³, la muralla amb l'escarpa i contraescarpa⁴, també la Via Augusta perquè aquesta zona sempre ha sigut l'eix central de Barcelona. Durant l'obra apareix tot això amb molt bon estat i l'ajuntament decideix conservar-ho com a patrimoni de la ciutat. En el

² són passadissos dintre del mercat.

³és el conjunt de torres de defensa que es situen al voltant de murs per impedir l'entrada dels enemics.

⁴Són els dos murs que s'enfonsen al voltant de la muralla per formar el fossar. Pàgina 39.

moment que decideixen conservar les troballes excaven més avall per poder fer el projecte complet. El fet de voler conservar les troballes va reduir l'espai, cosa que no tenien prevista en un principi.

Finalment a la planta -1 hi haurà una obertura des del carrer Urgell fins a Manso per sortir i entrar i perquè la gent pugui caminar i circular.

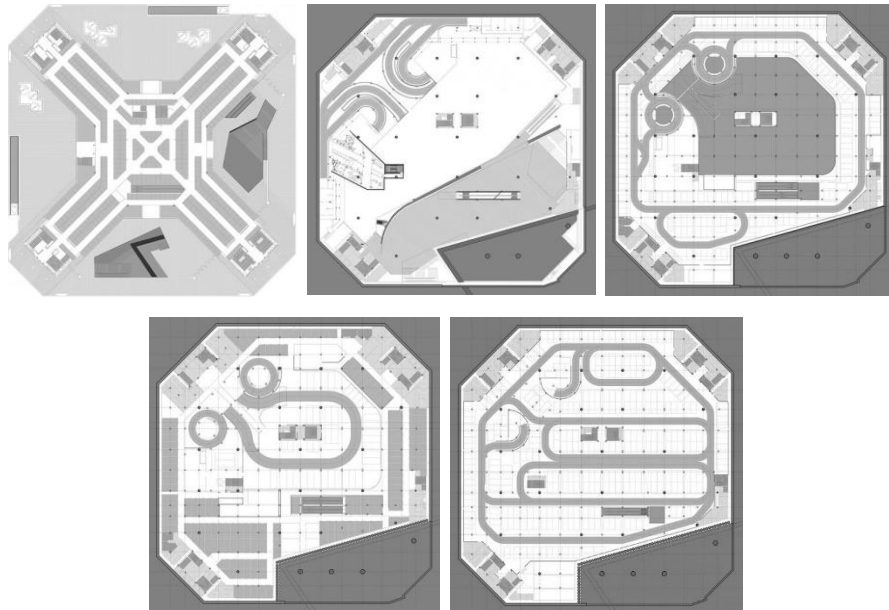
Es conservarà el patrimoni perquè la gent el pugui visitar i es farà una sala d'exposicions on explicaran la història del mercat i de Barcelona.

També hi haurà uns metres que cediran als veïns. Hi haurà una zona que serà un centre comercial que tindrà entre **3.000 i 4.000m²**, que queda reduïda a causa de les troballes arqueològiques (havien d'ocupar entre 6000 i 7000m²).

A la planta -2 i -4 es crearan pàrquings.

A la planta -3 és on hi haurà tota la logística del mercat, la zona de càrrega i descàrrega i magatzems per als comerciants.

2.3.2. MERCATS PROVISIONALS O CARPES PROVISIONALS

L'any 2009 l'ajuntament construeix a la Ronda de Sant Antoni, entre Urgell i Casanova, dos mercats provisionals que acullen els comerciants del Mercat de Fresc i del Encants, que formen el Mercat de Sant Antoni durant el període de remodelació. Més tard es construeix una carpa provisional pel mercat dominical de Sant Antoni.

El mercat provisional d'alimentació està ubicat entre els carrers Comte d'Urgell i Villarroel; el dels Encants en el tram entre la Plaça Pes de la Palla i el carrer de Casanova, i el Dominical al carrer Urgell. El comerç del llibre està obert només els diumenge tallant la circulació del carrer.

Quan s'acabi el projecte del Pere Ravetllat tornaran els paradistes dels Encants i del Fresc de la carpa al Mercat de Sant Antoni, però no està confirmat si hi haurà espai per a tots.

El que no està clar és el futur dels paradistes dels Dominicals perquè no hi ha cap lloc destinat per a ells, ni dins ni fora del mercat.

2.3.3. CENTRES COMERCIALS

Els centres comercials que hi ha a Barcelona són: Bulevard Rosa, Arenas, Diagonal Mar, GRAN VIA 2, L'illa, La Maquinista, El Corte Inglés, El Triangle, Maremàgnum, Pedralbes Centre.

3. HIPÒTESIS

1. La majoria dels veïns del barri de Sant Antoni no volen un centre comercial.
2. La gent vol defensar el comerç de proximitat.
3. Els veïns demanen més espais verds al barri.

4. INVESTIGACIÓ QUALITATIVA

Per demostrar la meua hipòtesi vaig començar a entrevistar⁵ persones que estaven vinculades al barri d'una manera o una altra. Vaig buscar comerciants de dins i fora del mercat sempre vinculats amb aquesta. També he entrevistat veïns vinculats al barri, que porten més de 20 anys. Aquesta sèrie d'entrevistes m'ha portat molta feina, encara que m'ha facilitat conèixer més el barri i l'entorn. Cal dir que tothom ha sigut molt amable durant l'entrevista.

⁵Les entrevistes completes les trobareu a l'annex 2.

4.1. COMERCIANTS EXTERNS

1. CASA GALLOFRÉ
2. DIETÈTICA SORRIBAS
3. BOTIGA TURÓ
4. BOTIGA GADIAL

4.1.1. CONCLUSIONS

Les persones entrevistades de la categoria de comerciants externs estan d'acord que s'hagi aprovat el projecte de la reforma. Són botigues que estan davant del mercat i els treballs de reforma els han afectat directament com a molts comerços situats a la zona. Estan una mica cansats de les obres, ja que porten 8 anys esperant que s'acabin. Ells són partidaris del petit comerç de proximitat perquè Sant Antoni és un barri on sempre hi ha hagut botigues petites i molta "vida de barri". Un centre comercial al barri no té gaire sentit i no cal perquè n'hi ha molts a la ciutat.

4.2. COMERCIANTS INTERNS

A) EL MERCAT DELS ENCANTS

1. Parada 25. "TÈXTIL"
2. Parada 29. "TÈXTIL"
3. Parada 28. "ROBA INTERIOR"
4. Parada 96. "SABATERIA"

B) EL MERCAT DEL FRESC

1. Parada 30. "PEIXATERIA"
2. Parada 22. "FRUITERIA"

C) EL DOMINICAL DEL LLIBRE

1. MANU BOOKS
2. LLIBRERIA DÁVILA

4.2.1. CONCLUSIONS

Com he dit abans el mercat de Sant Antoni és un mercat especial de Barcelona i el comparteixen tres tipus de mercats: els Encants, el Fresc i el Dominical. Els Encants estan d'acord majoritàriament que hi hagi un centre comercial perquè pensen que és l'únic que pot assumir les despeses del mercat. Els preocupen molt el cost i el seu manteniment, per això necessiten que vingui un operador potent que els ajudi a pagar el cost ordinari de l'edifici. Sembla ser que els del Fresc no hi estan d'acord amb el centre comercial però com que són comerciants l'han de defensar per sobreviure. I els Dominicals estan molt preocupats ja que no els inclouen en el nou projecte ni saben si hi tindran lloc perquè reben poca informació per part de la junta del mercat. Però el que sí tenen clar és que no volen un centre comercial.

4.3. VEÏNS DEL BARRI⁶

1. JUANJO
2. INMA
3. ISABEL PELLEJERO USÓN
4. LAURA

⁶ Veure les entrevistes a la pàgina 56.

4.3.1. CONCLUSIONS

Els veïns són partidaris del comerç de proximitat però al mateix temps veuen que el mercat tenia necessitat de renovar-se i modernitzar-se. Pensen que posar un centre comercial al barri seria un error de principi. També tenen por que desaparegui el petit comerç perquè els centres comercials sempre acaben perjudicant els petits comerços fins a fer-los desaparèixer. Per tant els veïns volen veure un altre projecte que no sigui el d'en Pere Ravetllat.

5. INVESTIGACIÓ QUANTITATIVA

Per fer l'anàlisi de dades de forma numèrica he elaborat una enquesta. N'he repartit 100 exemplars entre veïns del barri i comerciants.

5.1. GRÀFIC GENÈRIC

ENQUESTA SOBRE EL MERCAT DE SANT ANTONI

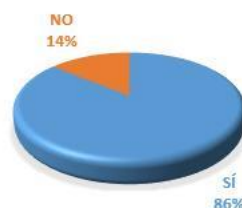
Marca amb una (x) la resposta correcta.

Edat:

1. Creu que el mercat de Sant Antoni necessitava una reforma?

Sí

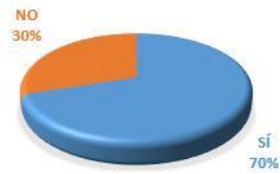
No

2. Creu que la reforma que s'està portant a terme respon a les necessitats del barri?

Sí

No

3. Creu que l'obra està trigant massa a acabar?

O Sí

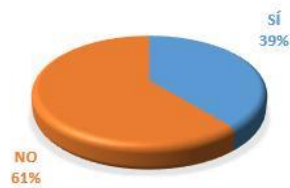
O No

4. Creu que el mercat de Sant Antoni s'ha de convertir en un centre comercial?

O Sí

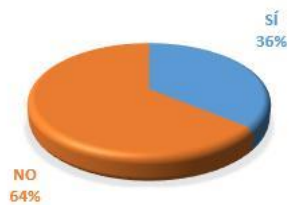
O No

5. Li interessa un centre comercial al barri?

O Sí

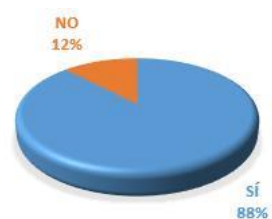
O No

6. Creu que s'ha de defensar el comerç de proximitat?

O Sí

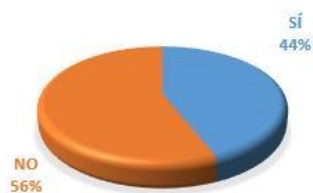
O No

7. Creu que el nou projecte del mercat acabarà amb el comerç de proximitat?

O Sí

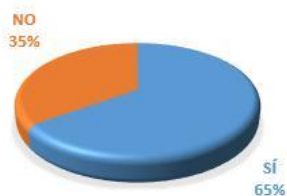
O No

8. Creu que el nou projecte millorarà el barri?

O Sí

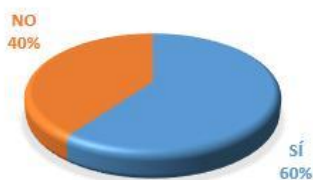
O No

9. Creu que amb el nou projecte el mercat de St. Antoni es convertirà en el millor mercat de la ciutat?

O Sí

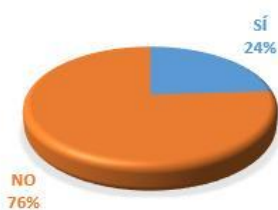
O No

10. Creu que hi ha suficient espai verd al barri?

O Sí

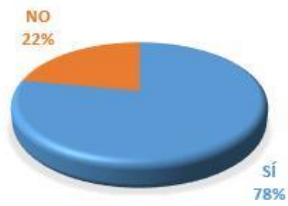
O No

11. A) Cal espai verd per als veïns?

O Sí

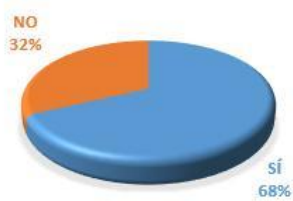
O No

. B) Si la resposta és afirmativa, creu que estaria bé que es construeixi un jardí botànic/hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

O Sí

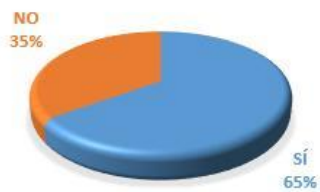
O No

12. Creu que un jardí botànic/hivernacle atrauria el turisme?

O Sí

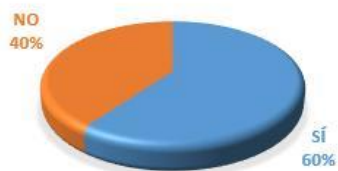
O No

13. És bo que els turistes circulin pel barri?

O Sí

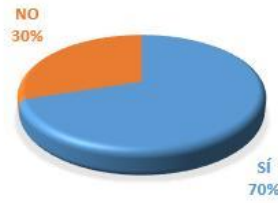
O No

14. L'increment dels turistes pot millorar el barri econòmicament?

O Sí

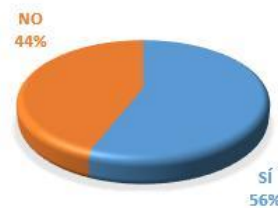
O No

15. L'atracció que suposaria el jardí botànic/hivernacle, amb el consegüent increment dels turistes afectaria la vida quotidiana del barri?

O Sí

O No

5.1.1. VALORACIÓ DE LES ENQUESTES

Després de fer tantes entrevistes vaig veure que el turisme era molt important per als comerciants. Vaig pensar que els hauria de donar més protagonisme que als veïns. Per això vaig elaborar l'enquesta d'aquesta manera i les últimes preguntes estan una mica enfocades cap als comerciants sobre el tema del turisme. Faig una crítica de mi mateix d'haver formulat les preguntes així, perquè el turisme també pot ser un factor negatiu per al barri. Rectifico les preguntes i a partir del número 11 les he formulat de la següent manera:

12. El jardí botànic/hivernacle milloraria la qualitat de vida del barri?

O Sí

O No

13. Creu que un jardí botànic/hivernacle atrauria més gent al barri?

O Sí

O No

14. És bo que més gent de fora circuli pel barri?

O Sí

O No

15. L'increment d'aquesta fluència de gent milloraria el barri econòmicament?

O Sí

O No

16. L'atracció que suposaria el jardí botànic/hivernacle, amb el consegüent increment de la gent afectaria la vida quotidiana del barri?

O Sí

O No

5.2. GRÀFIC ESPECÍFIC

1. Vol mantenir el comerç de proximitat?

2. Vol veure un centre comercial al mercat?

3. Necessita el barri zones verdes?

4. Seria positiu transformar el Mercat de St. Antoni en un jardí de plantes?

EDAT	1		2		3		4		PERSONES
	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	SÍ	NO	
15-30	26 (93%)	2 (7%)	8 (29%)	20 (71%)	24 (86%)	4 (14%)	23 (82%)	5 (28%)	28
+30-45	15 (83%)	3 (17%)	5 (28%)	13 (72%)	12 (67%)	6 (33%)	12 (67%)	6 (33%)	18
+45-60	27 (82%)	3 (18%)	12 (40%)	18 (60%)	23 (77%)	7 (23%)	21 (70%)	9 (30%)	30
+60-75	13 (76%)	4 (24%)	8 (47%)	9 (53%)	14 (82%)	3 (18%)	8 (47%)	9 (53%)	17
75+	7 (100%)	0 (0%)	3 (43%)	4 (57%)	5 (71%)	2 (29%)	4 (57%)	3 (43%)	7
TOTAL	88 (88%)	12 (12%)	36 (36%)	64 (64%)	78 (78%)	22 (22%)	68 (68%)	32 (32%)	100

5.3. CONCLUSIONS DE LES ENQUESTES

Els mateixos resultats de les enquestes ens responen la hipòtesi plantejada al treball, un 61% manifesta que no vol veure un centre comercial al mercat. En canvi, un 39% sí.

Cal destacar que la gent és més partidària del comerç de proximitat que d'un centre comercial. Un 88% vol mantenir el comerç de proximitat i un 12% el centre comercial.

6. PROPOSTA: JARDÍ TROPICAL

La meua proposta és fer un jardí de plantes al voltant del mercat i aprofito l'estructura de l'edifici per fer un hivernacle. Podem dir que és un jardí tropical perquè tindria una zona coberta que funcionaria com a hivernacle i l'altra descoberta, que seria el jardí de plantes.

6.1. EL PROJECTE

El projecte que presento és el següent:

A la planta 0 tindríem els tres mercats, és a dir que tornarà el mercat tradicional però aquest mercat el combinaria amb l'hivernacle. Tenim **300** parades sol·licitades, **200** estarien destinades als Encants i Fresc, que tornaran des de la Carpa. Entre **90** i **100** per als Dominicals. El Mercat dels Encants es situarien en una ala del mercat i el Mercat del Fresc en una altra.

Les altres dues ales de **2.750m2** estarien destinades a l'ús de l'hivernacle. Al mig del mercat hi hauria un centre de documentació i d'informació. Afegiríem restaurants al voltant per als visitants, és a dir el centre del mercat seria una zona de trobada.

Els diumenges, els Dominicals, es col·locarien al voltant de quatre ales. D'aquesta manera tindríem espai per a tothom.

En el projecte mantindrem les vuit entrades. Els quatre patis interiors de **5.691 m²**, que abans es dedicaven a la càrrega i descàrrega es convertiran en els jardins de plantes. Aquests espais estarien destinades als veïns del barri i als visitants.

Com que hi ha una excavació de 4 plantes i està feta al projecte només inclouríem dues plantes perquè les altres dues no són necessàries. Tampoc necessitem tota l'illa excavada sinó que amb la meitat del mercat n'hi ha prou.

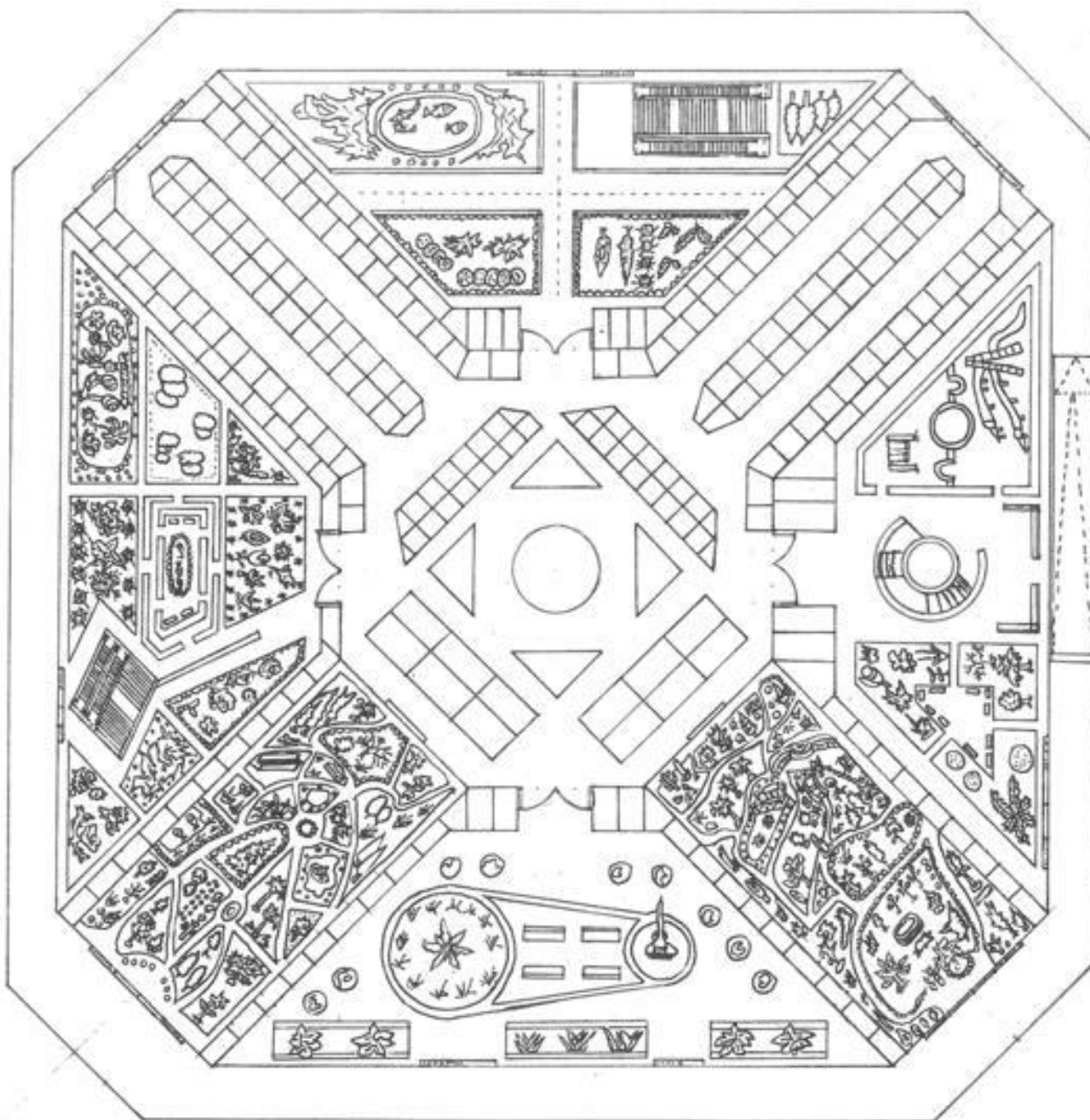
A la planta -1 aprofitaríem el projecte del Pere Ravetllat perquè interessa conservar el baluard, una part de la muralla, l'escarpa i la contraescarpa com a testimonis de la història de la ciutat. També mantindríem l'obertura des del carrer Urgell fins a Manso, i afegiríem un pas per als camions. En aquesta planta hi haurà una instal·lació d'un museu on es posarien les restes arqueològiques descoberts al mercat de Sant Antoni.

No conservaria la Via Augusta perquè malgrat el seu valor arqueològic, ens restaria molt d'espai. Donaria testimoni al museu de les restes que s'han trobat a la Via. També hi haurà sales d'exposicions i un departament pedagògic. Un cop a dins del mercat es podrà visitar el museu, el jardí tropical i el mercat tradicional.

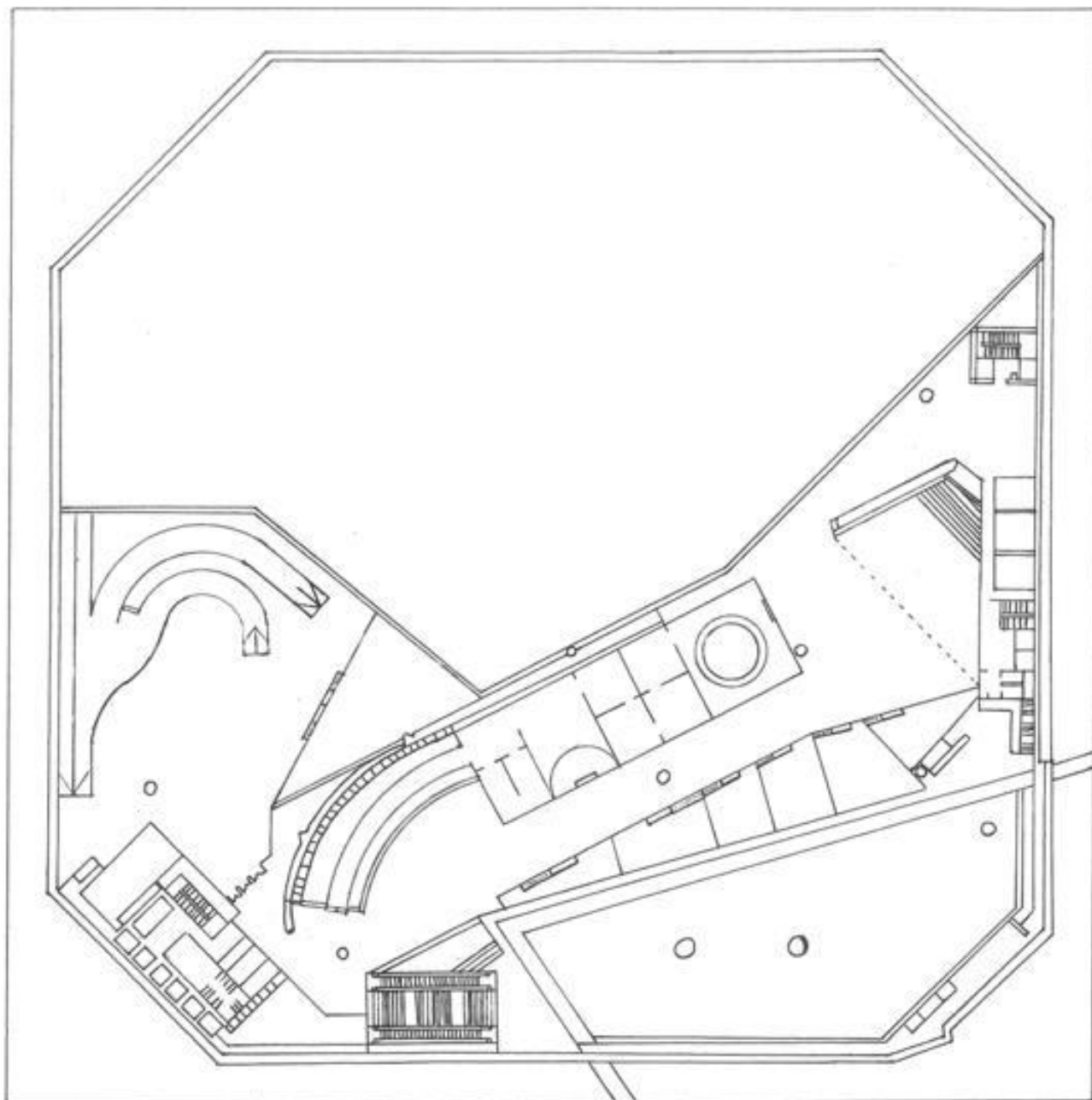
La planta -2 estarà destinada a zona de càrrega i descàrrega, magatzems i cambres frigorífiques per als comerciants.

6.1.1. PLÀNOLS DEL PROJECTE

PLANTA 0

PLANTA -1

PLANTA -2

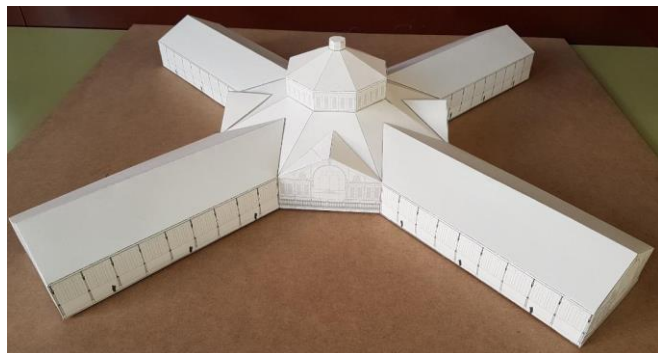
6.1.2. MAQUETES

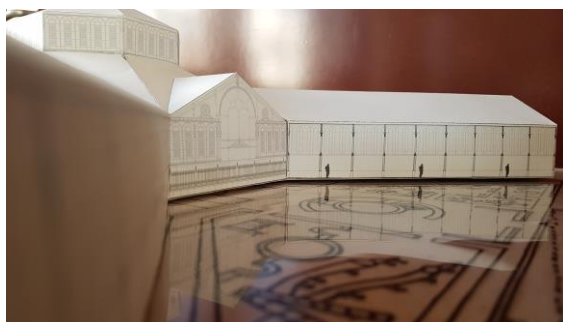
Els materials que he utilitzat al procés de la construcció de la maqueta són els següents:

- Cartolines de DIN A2
- Llapis, regla, escaire, cartabó i compàs
- Adhesiu reposicionable
- Pegament universal
- Agulles
- Cartró ploma
- Cúter
- cola blanca i ràpida

A) MAQUETA 1

He fet la primera maqueta per mostrar el mercat sencer i els quatre patis interiors que engloba. Aquesta maqueta està feta a escala 1:200.

B) MAQUETA 2

Aquesta maqueta la podem anomenar com a “buquinista⁷” i està a escala 1:20. Les parades dels llibres es faran d'aquesta manera. Com he dit abans les parades dels llibres s'ubicaran al voltant de quatre ales. La manera que hi ha per col·locar aquestes 100 parades dels llibres és seguint el meu projecte. Per això he construït aquesta maqueta. És un invent d'una llibreria mòbil: per una banda es pot desplaçar, a la vegada que pot emmagatzemar i exposar llibres.

⁷El terme buquinista es refereix als venedors de llibres antics i d'ocasió.

6.2. EL JARDÍ TROPICAL

Un hivernacle és aquell que controla els paràmetres ambientals:

- regula la temperatura: màxima 40graus i mínima 10graus (la temperatura ideal seria al voltant de 20graus)
- regula humitat (la humitat relativa ha de ser al voltant dels 70-90%)
- regula el sòl (substrat orgànic)
- regula la intensitat de la llum solar

Per tant al Mercat de Sant Antoni necessitem una coberta translúcida (de vidre resistent o de plàstic ondulat) perquè entri la llum durant tot el dia. Posaríem un termòstat automàtic a dintre per controlar la temperatura. Cal una ventilació automàtica per a que l'aire pugui ventilar l'hivernacle. Hi ha d'haver un sistema de calefacció per escalfar l'ambient a l'hivern. També posaríem una malla d'ombreig⁸ que es pugui posar i treure automàticament perquè a l'estiu ens interessa posar-la per controlar la intensitat de llum natural. Per tant, aquest termòstat controlaria la calefacció, la ventilació i la malla d'ombreig. I finalment hi ha d'haver humificadors⁹.

Cal dir que a Barcelona durant l'estiu fa massa calor i fred a l'hivern. Ens interessa que la temperatura mínima no baixi de 10 graus i que no superi de 40. Ja que a l'hivernacle cultivaríem plantes tropicals i exòtiques. Per controlar aquestes plantes és important seguir aquestes paràmetres ambientals.

Fora de l'hivernacle, és a dir als quatre patis interiors, hi hauria plantes mediterrànies i plantes adaptades al nostre medi.

⁸és una malla tèrmica que a l'hivern permet que la calor que en part no es dispersi i a l'estiu redueix la intensitat de llum solar.

⁹Són els que tiren aigües en gotes molt petites per refredar l'ambient.

6.3. PLANTES DEL JARDÍ TROPICAL

6.3.1. JARDÍ DE PLANTES

HERBÀCIES	LIANES	ARBUSTOS	ARBRES
Roses	Delònix regia	Falgueres arbòries	Palmera
Lagerstroemia indica	Amherstia nobilis	Dicksonia antarctica	Licula de fulla ampla
Bauhinia	Cèstrum elegans	Cycas revoluta	Brahée, palma blau
Plumeria rubra	Mimosa púdica	Brachychiton	Nashingtonia
Brownià grandiceps	Combretum	acerifolius	robusta
Saraca indica	paniculatum	Parkinsonià aculeata	Nipa fructicans
Greyia sutherlandii	Vidalba	Acacia saligna	Hyoparbe
Metrisideos robusta	Epífit	Melia azedarach	amaricaulis
Càssia fístula	vidiella	Jacaranda	Chamaedora
Hymenoporum flauum		mimosifolia	elegans
Tabebuia rosea		Ixora coccinea	Chrysalidocarpus
Calliandra brevipes		Nerium oleander	lutescens
Calliandra, espèces		Eupatorium	Neodypis decaryi
Callistemon, espèces		atrorubens	Cyrteostachys renda
Hibiscos rosa-sinensis		Bougainvillen	Orbignya cohune
Malvaviscus argoreus		spectabilis	Càssia occidentalis
Abútilon		Bauhinia corymbosa	Araucària
megapotamicum			heterophylla
Aloë, espèces			
Grevillea banksii			
Telopea speciosissima			
Adenium obesum			
Medinilla magnifica			
Jacobinin carnea			
Packystachys lutea			
Coardenia jasminoides			
Caidyline			
Tibouchina uruilleara			
Calotropos gigantea			
Aristolachia			
Brasiliensis			
Strongylodon			
Macrobotrys			
Solandra guttata			
Thunbergia grandiflora			
Passiflora caerulea			
Plumbago auriculata			
Strophanthus hispidus			
Heliconia, espèces			
Crinum amabile			
Cleome hassleriana			
Nicolaia elatior			
Victoria amazònica			
Nymphaea lotus			
Oncidium, espèces			
Vanda, espèces			

6.3.2. HIVERNACLE

HERBÀCIES	ARBUSTOS	ARBRES
Romneya coulteri	Chamaerops humilis	Corypha umbraculifera
Alstroemeria	Pistacia lentiscus	Palmeres
Merendera filifolia	Malianthus major	Cipreses
Verbascum	Quercus ilex	Trepadores
Iris germànica	Rhamnus alaternus	Euphorbia candelabrum
Pistacia centiscus	Osteospermum fruticosum	Phoenix canariensis
Cistus ladanifer	Pelargonium	Cycas revolta
Argyranthemum frutescens	Chamaerops	
Lantana camara	Ceanothus leucodermis	Ceratonica síliqua
Euryops pectinatus	Viburnum tinus	Ficus
Hyloteleplrium telephium	Zinnia	Acacia
Zanledescnia aethiopica	Yucca ecephantipes	Acca sellowiana
Uryinea marítima	Pistacia lentiscus	Cussonia
Crinum bilbispermum	Choisya ternata	Calocerdus decurrens
Echinipsis candicans	Carissa grandiflora	Cedrus deodara
Hydrangea macrophylla	Lauandula	
Amaryllis belladona	Tamarix	
Nevium aleander		
Iris germanien		
Lirios		
Hebe		
Ayapanthus		
Zantedeschin		
Iris japonica		
Aloe arboreslens		
Erígeron karvinskianus		
Felicià amelloides		
Gazània		
Gladiows dalenii		
Helleborus		
Narcissus tazetta		
Freesia		
Pelargonium		
Tulbaynia fragants		
Viola odorata		
Cynara scolymus		
Mandevilla laxa		
Jasminum		
Benumontín grandiflava		
Wisteria sinensis		

6.4.INFORMACIÓ

A) Localització

B) Horaris

La visita al jardí botànic implica un temps de 90 minuts aproximadament.

- De dilluns a dissabtes: 08:00 a 22:00hores
- Diumenges i festius: 08:00 a 14:00 hores
- Dies de tancament: 1 de gener, 1 de maig, 24 de juny i 25 de desembre

C) Preus

Entrades gratuïtes per als veïns del barri.

Tots els preus inclouen I.V.A.:

- Visita individual: 6 €
- Visites de grups (mínim 20 persones) i col·legis (monitors): 4,50€ / persona
- Nens fins a 12 anys: 2,50 €

7. JUSTIFICACIÓ

Vull fer un jardí tropical per les següents raons:

- L'estructura és adient, està oberta i orientada als quatre punts cardinals, la qual cosa permet que entri llum solar durant totes les hores del dia.
- Ara mateix no hi ha cap hivernacle en funcionament a la ciutat. Només n'hi va haver un al Parc de la Ciutadella que va ser projectat el 1873, però el va tancar el 2009.
- Per apropar la natura al barri.
- Per guanyar un nou espai d'oci.
- Seria una interessant atracció turística.

8. CONCLUSIONS

La reforma del mercat

He pogut veure, mitjançant les entrevistes i les enquestes, que per a la majoria de les persones calia una reforma al mercat de Sant Antoni, amb un 86% al seu favor. L'estat de degradació en què es trobava no permetia demorar més la seva restauració.

L'objectiu de la reforma

Les persones implicades a portar a terme el projecte coincideixen a dir que "l'objectiu d'aquesta reforma és preservar, potenciar i tornar a donar vida al mercat tradicional", però, com es pot donar vida el mercat tradicional si el pilar fonamental del nou mercat ha de ser una gran superfície? Res més lluny del tipus de mercat que hi havia abans de la reforma.

Les obres de remodelació les està duent a terme l'arquitecte Pere Joan Ravetllat. Crec que des del començament el projecte estava plantejat en la mateixa línia que la resta de remodelacions dels mercats de Barcelona, convertits en grans superfícies, o parcs temàtics per a turistes i visitants, com la Boqueria o l'Encarnació.

L'Ajuntament de Barcelona ha engegat un procés participatiu perquè els veïns, els paradistes i les entitats del barri de Sant Antoni puguin decidir sobre els usos dels espais veïnals del nou mercat. El procés porta per nom "Omplim de barri el mercat"¹⁰. Segons l'Ajuntament, l'objectiu és debatre quin model de mercat vol el barri de Sant Antoni, entenent el mercat com la plaça central del barri.

Assistint a aquestes reunions he tingut la impressió que l'ajuntament està intentant convèncer els veïns que un centre comercial és bo per a la ciutat. Personalment, crec que no cal un centre comercial al barri de Sant Antoni perquè n'hi ha alguns a prop. Tampoc els veïns volen tenir-ne un al barri.

¹⁰Veure Omplim de barri el mercat. Pàgina 62.

Els obstacles

És important senyalar que s'han hagut de fer canvis en el projecte degut a les troballes arqueològiques que s'han trobat durant les obres: una part de la muralla medieval i la via Augusta romana. Com que es troben en bones condicions(1) s'ha considerat adient deixar-les al descobert i crear un espai museístic. Per recuperar els metres perduts amb les troballes arqueològiques van decidir excavar més profund i així complir amb el projecte inicial. Tot això ha encarat i endarrerit molt les obres.

Fins ara no hi ha hagut cap pàrquing al mercat i no ha passat res. La gent del barri normalment no necessita cotxe perquè hi ha transport públic. Aquestes dues plantes de pàrquings es podrien haver estalviat. A més els cotxes contaminen la ciutat i envaeixen la via pública. Els veïns pensen que aquest tema no està enfocat en benefici seu, sembla que pot estar dirigit cap a l'explotació immobiliària, ja que els preus dels immobles: pisos i locals han pujat escandalosament els últims anys en aquesta zona.

Les queixes

Hi ha hagut moltes queixes a les l'obres de remodelació per part de veïns i comerciants. En principi estava previst que el projecte s'acabés en tres anys, de moment en porten vuit. Això ha provocat que no tots els comerciants puguin tornar al mercat perquè alguns s'han jubilat i d'altres han perdut el poder adquisitiu per culpa de la crisi.

Els llibreters estan preocupats i no saben si tornaran al mercat perquè no els inclouen dins el projecte. Reben poca informació per part de la junta del mercat i demanen un espai.

Els costos

Aquesta obra ha tingut un cost impressionant, compta amb un pressupost global de 60 milions d'euros. L'ajuntament podia haver fet una cosa més senzilla i més útil per al barri i per Barcelona, tenint en compte que estem en temps de crisi. El temps i els diners que s'han fet servir es podrien haver invertit en un altre projecte que comptés més amb els veïns, que s'hagués dissenyat amb la col·laboració i el suport del veïns i associacions de veïns i

comerciants, que inclogués també zones verdes i d'esbarjo, com el projecte que jo plantejo.

Comerç de proximitat

Una altra conclusió que he pogut extreure és que aquest centre comercial podria ofegar el comerç de proximitat. La majoria de les persones entrevistades són més favorables al comerç de proximitat que a les grans superfícies. Tots pensen que el comerç de proximitat s'ha de mantenir, encara que estan d'acord que s'ha de modernitzar i adaptar-se als nous temps. Els comerciants manifesten una gran preocupació pel cost i el conseqüent pagament del manteniment del mercat. Per a ells una solució seria l'establiment de grans superfícies instal·lades a la planta -1, els beneficis de les quals pagarien la major part d'aquestes despeses. El meu projecte, pel fet de ser més modest, no tindria el sobrecost que té l'actual, amb la qual cosa els comerciants no tindrien aquesta preocupació, si més no, no seria tan manifesta.

Final

El projecte de Pere Ravetllat respon a la línia d'actuació del govern de convertir Barcelona en una ciutat de serveis enfocada al turisme i malgrat les reunions amb els veïns "Omplim de barri el mercat" no ha tingut en compte les seves necessitats.

La meua proposta respon realment a les necessitats de la gent del barri i dels comerciants més que al projecte que s'està realitzant. A més els costos del meu projecte serien ridículs si els comparéssim amb els 60 milions d'euros que porten gastats en el projecte que s'està portant a terme.

Proposo zones verdes per al barri, que no hi són, i dono cabuda a tots els paradistes. He de dir que al meu projecte tindrien lloc tots, incloent-hi els Dominicals. La meua proposta és una proposta integradora que actua com a punt genèric d'educació social. Amb el meu projecte tindríem un mercat que continuaria sent el millor mercat de proximitat i a més incorporant les zones verdes que la ciutat necessita. No es tracta d'un referent per al barri sinó per a tota la ciutat.

9. LLISTA DE REFERÈNCIES

Llibres:

- *Guía de natura de Barcelona*. Margarita Parés i Rifa.
- *Els barris de Barcelona. I Ciutatvella, L'eixample*.
- *Guía de plantación*. Diarmuid Gavin y Terence Conran.
- *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial*. Albert Garcia i Espuche. Manuel Guàrdia i Bassols.
- *The Eiffel Tower*. Gustave Eiffel.
- *Glasshouses*.
- *Guía de natura de Barcelona*. Margarita Parés i Rifa.
- *Construcción de estructuras metálicas*.
- *Estructuras metálicas para edificación*.
- *La divina proporción, las formas geométricas y la acción del demiurgo*. Carmen Bonell Costa
- *Guide des plantes tropicales*.
- *Su jardín mediterráneo*. Heidi Gildemeister.

Article:

- *El jardí botànic*

Llocs web:

https://es.wikipedia.org/wiki/Jard%C3%ADn_bot%C3%A1nico (Novembre 2015)

http://html.rincondelvago.com/jardineria_1.html (Desembre 2015)

https://es.wikipedia.org/wiki/Buquinistas_de_Par%C3%ADs (Novembre 2015)

<http://www.planthogar.net/enciclopedia/documentos/1/documentos-tematicos/258/los-jardines-botanicos.html> (Novembre 2015)

https://es.wikipedia.org/wiki/Jard%C3%ADn_Bot%C3%A1nico_de_Barcelona (Octubre 2015)

<http://www.lavanguardia.com/cultura/20140626/54410444199/descubren-importantes-hallazgos-arqueologicos-en-el-mercado-de-sant-antoni.html>

(Deseembre 2015)

<http://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20131126/54394527889/mercat-sant-antoni-abrira-2016.html> (Novembre 2015)

<http://www.elperiodico.com/es/noticias/barcelona/nuevo-mercado-sant-antoni-integrara-restos-romanos-gran-sotano-publico-3333478> (Octubre 2016)

<http://www.lavanguardia.com/local/barcelona/20160322/40604033813/mercado-sant-antoni-museu-via-augusta-barcelona.html> (Juliol 2016)

<http://www.webtenerife.com/que-visitar/jardines-y-parques/jard%C3%ADn+bot%C3%A1nico.htm> (Juliol 2016)

<http://jardinbotanicodelarioja.blogspot.com.es/2012/03/visitas.html> (Juliol 2016)

<http://irunadeoca.eu/jardin-botanico-santa-catalina/visitas/> (Juliol 2016)

http://www.ara.cat/societat/proces-participatiu-Veins-paradistes-usos-espais-Mercat-Sant-Antoni_0_1597640467.html (Octubre 2016)

<https://latunicadeneso.wordpress.com/tag/mercat-de-sant-antoni/> (Febrer 2016)

http://blog.mercatdesantantoni.com/index.php?id_product=17&controller=product&id_lang=2 (Octubre 2016)

http://blog.mercatdesantantoni.com/index.php?id_product=16&controller=product&id_lang=2 (Octubre 2016)

<http://www.20minutos.es/noticia/2702892/0/sant-antoni/reforma-mercado/obras-2017/> (Octubre 2016)

10. ANNEXOS

10.1. ANNEX 1

A) VISITA A L'ARQUITECTE, PERE JOAN RAVETLLAT

Al principi de la recerca vaig fer una entrevista a Pere Joan Ravetllat, que és el cap del projecte de remodelació. A la visita li vaig fer preguntes sobre el mercat per aclarir els dubtes que tenia. Ell em va explicar el seu projecte del mercat, també em va mostrar un exemple de la maqueta del nou projecte i al final em va donar alguns consells per al treball.

Al començament del treball tenia pocs coneixements sobre el projecte del mercat. Vaig llegir molts articles on deien que, amb el descobriment arqueològic el projecte ha canviat respecte a l'inici. Vaig preguntar a en Pere Ravetllat si era cert que hi havia hagut aquests canvis.

PERE RAVETLLAT, LES INTERVENCIIONS ARQUEOLÒGIQUES AL MERCAT SANT ANTONI

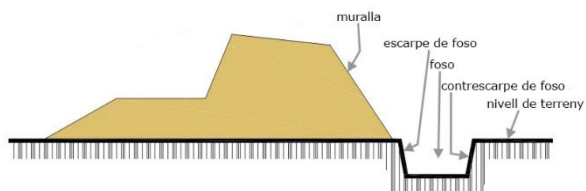

El mercat de Sant Antoni és un mercat que té planta de creu. Va ser dirigida per l'Antoni Rovira i Trias al segle XIX. Igual que altres mercats està seguint un procés de renovació. Durant la construcció del mercat s'han descobert monuments antics que no estaven previstos.

Si viatgem al passat, veiem que la ciutat vella estava envoltada per unes muralles. Primer eren d'un tipus de mitja vall amb torres rodones. A partir dels segles XIV i XV es van fer seguint les noves tècniques en forma de baluard. Els baluards es feien amb l'objectiu d'habitar quan l'enemic estava a prop de la muralla. També hi ha els fossats que eren uns forats que envoltaven les muralles. Aquests fossats

baixaven 5 o 6 metres quan veien els enemics. En el moment que baixaven 5 o 6

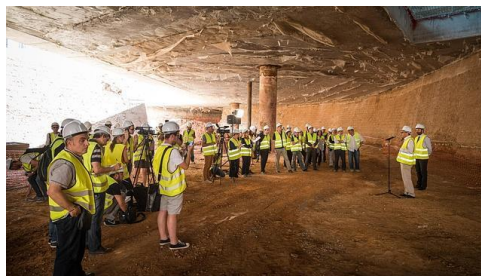
metres feia febles als enemics perquè havia de baixar i pujar. Podem dir que aquesta estructura defensiva era una obra d'enginyeria complicada.

En el segle XIX es construeix l'Eixample, que va fer enderrocar la muralla. Quan es construeix tot de nou i inicien el procediment d'excavació a sota, troben tota l'estructura de la muralla. És a dir, primer es troba el mercat a sota les muralles i després van trobar la Via Augusta romana.

Durant la remodelació del mercat la intervenció va consistir en l'excavació amb l'objectiu de determinar la presència de restes arqueològiques relacionades amb el baluard de Sant Antoni, construït al segle XVII, i elements que configuraven el sistema defensiu. Molts arqueòlegs han

estat treballant i van trobar enterraments, àmfores, encendres, incineració, piles funeràries, bustos, fins i tot els ritus d'amor. Tots aquests descobriments arqueològics va fer que s'allargués l'obra i el projecte del mercat es canvia una mica. Fins llavors, l'obra de remodelació no té una data de finalització però esperen acabar-lo en dos anys.

B) VISITA AL MERCAT

Després d'haver tingut una bona experiència amb l'arquitecte, vam fer plegats una visita al mercat. Pere Ravetllat ens va mostrar el projecte i va explicar els procediments de cada treball pas a pas. Vam poder visitar el mercat sencer, inclouen la part de la muralla, la fossa i la Via Augusta.

10.2. ANNEX 2

1) COMERCIANTS EXTERNS

CASA GALLOFRÉ

La primera entrevista que vaig fer va ser a Rosa Maria, que és la propietària d'un comerç extern del barri. Ella té molts coneixements del barri i del mercat, la seva opinió serà molt important per al treball. La seva botiga està situada al carrer Manso i és una botiga de roba interior. Aquesta botiga porta 102 anys, va ser fundada pel seu avi i pel seu germà.

Al començament el comerç funcionava molt be, però com tots els començaments, va ser difícil. El que ella feia era classificar el "genero" en diferents caixes. Però en moltes no hi havia genero i semblava que n'hi havia perquè es veïés la botiga plena. Era una estratègia que va tenir èxit i amb això hi ha hagut anys molt bons. Abans venien molt però ara de mica en mica amb l'aparició de la roba jove ha fet que la botiga anés avall, que en aquesta situació es ven poquíssim. No només està passant en aquesta botiga sinó en el petit comerç en general.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat? Sí.

Coneix el projecte? Em podria explicar?

Sí. A la primera planta hi haurà el menjar i al voltant tornaran les carpes de la roba que es diuen Encants. A sota, a la primera planta -1 s'ha descobert una part de la muralla que això es mostrarà al públic. Una mica més avall s'ha

trobat un tros de la Via Augusta romana autèntica amb tombes, que també ho ensenyaran al públic, tapat amb vidres.

A vostè li interessa el nou centre comercial? Per què?

Ens interessen un centre comercial en el cas que no tingui botigues de robes interiors. Estem esperant que s'obri el mercat perquè creiem que això ens ajudarà una mica a que

vingui gent i que torni a ser una mica el que era abans.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o és millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Sempre és millor mantenir el comerç de proximitat perquè tens una bona relació amb els clients de tants anys, la gent ve amb una confiança i això amb els centres comercials es perd.

Hi ha hagut queixes de les persones del barri per la construcció d'un centre comercial al mercat?

Sempre hi ha hagut queixes. El mercat porta set anys que està amb les obres i això als botiguers, els ha fet molt mal.

No li agradaria que es fes alguna cosa nova pel barri que no fos ni un centre comercial ni un mercat?

Sí, sempre és millor veure una cosa nova que no pas un centre comercial.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

M'agrada la idea i és un bon projecte.

BOTIGA HERBORISTERIA

La següent entrevista la vaig fer a una dependenta. Aquesta botiga està situada al carrer Manso. La botiga porta 100 anys i és un herbolari. Ells tenen fàbriques i dues botigues. Una està al barri i l'altra al Passeig de Gràcia.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma? Per què?

Sí, perquè estava molt malament. Amb les condicions que es trobava era molt dolenta. Calia una reforma del mercat però no hauria de durar

tant de temps, ja que això no beneficia els comerciants.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat? Em podria explicar el nou projecte?

Sí. En teoria l'ajuntament vol conservar la part monumental i deixar-la veure al públic. Per

exemple es farà com el Mercat de Sants, on es poden veure les ruïnes antigues a la part de baix. A la planta -1 es farà un Mercadona i a la planta 0 hi haurà les botigues del mercat antic; és a dir, tot plegat quedaria com un centre comercial.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

És millor mantenir el petit comerç de proximitat perquè en un centre comercial es perd el tracte personal, no tens comunicació amb ningú; és

a dir, entres, compres i te'n vas sense dir res.

Hi ha hagut queixes de les persones del barri per la construcció d'un centre comercial al mercat?

Sí. La gent se sent una mica molesta perquè l'ajuntament no fa les coses com s'haurien de fer i sobretot per les obres del mercat. Durant les obres hi ha hagut moltes queixes a causa de la pols i del soroll que generen les obres, també pels canvis de sentit d'alguns carrers i talls d'altres carrers.

BOTIGA TURÓ

És un negoci familiar on es venen bosses, maletes, motxilles, etc. Aquesta botiga es troba davant del mercat i al carrer Manso. L'entrevista la vaig fer a una senyora que es diu Patricia, que és la mestressa de la botiga i porta 40 anys al barri.

Com valora la reforma de l'antic mercat?

Calia una reforma del mercat perquè és un mercat construït l'any 1885. No hi ha hagut cap accident ni estava per caure, però com que hi ha mercats molt més moderns a Barcelona, està bé que hi facin una remodelació, però no com s'està fent.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Sant Antoni és un barri on hi ha moltes botigues petites; és a dir, un barri de comerç de proximitat. Al barri no posaran un centre comercial tipus Gram Via 2 o El Triangle.

Com serà el nou projecte del mercat?

Principalment el que hi haurà és una gran superfície que atraurà la gent. El que farà és aprofitar el lateral del mercat on hi haurà les parades de fresc i pel voltant hi haurà les parades dels Encants. A la planta de sota hi haurà un concurs per decidir quin centre comercial hi posen. Segurament serà un supermercat gran o una superfície on venguin aparells electrònics.

Com valora el nou projecte?

El projecte del mercat era remodelar i al mateix temps ampliar la

superfície comercial i cultural, a les excavacions van trobar restes arqueològiques, part de la muralla conjuntament amb la fossa i un tros de la Via Augusta romana. Això va provocar que haguessin de continuar excavant més avall per fer els pàrquings i les zones logístiques. Tot això ha anat endarrerint el projecte i es una notícia dolenta per als comerciants i per al barri.

No li agradaria veure un altre projecte?

Prefereixo el mercat anterior, encara que potser m'hagués agradat un altre projecte.

BOTIGA GADIAL

Aquesta botiga es troba a la Ronda de Sant Pau, 65 i porta 30 anys al barri. La botiga està enfocada als materials de les escoles i instituts. És un negoci familiar i són dues persones que controlen la botiga.

Coneix el projecte? Em podria explicar?

No conec gaire el nou projecte però se que es construirà un centre comercial. Aquesta notícia l'he conegut per part dels clients i pel que comenta la gent del barri.

Què opina del nou projecte?

Volem veure un projecte que sigui millor pel barri, però un centre comercial no canviarà gaire les coses. Abans al mercat no n'hi havia, era un mercat amb molta venda i tothom es guanyava la vida tranquil·lament, podria haver quedat

com estava. Encara que sempre és millor un mercat nou que no un mercat vell. A més el problema del projecte és que esta tardant massa a acabar i no esta complint els terminis d'entrega.

Hi ha hagut queixes de les persones del barri per les obres del projecte?

Sempre hi hagut queixes veïnals. Molta gent pensava que en dos o tres any s'acabarien les obres, però això s'ha allargat molt. Portem quasi 9 anys i suposo que això és el que no volia la gent del mercat.

Creu que el centre comercial acabarà amb el mercat de proximitat?

En el cas que hi hagués un centre comercial crec que no acabaria mai

2) COMERCIANTS INTERNS

A) EL MERCAT DELS ENCANTS

PARADA 25. "TÈXTIL"

La primera entrevista que vaig fer a la Carpa va ser a una senyora que es diu Elena.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma? Per què?

amb el comerç de proximitat. Però si abans hi havia cent parades dins el mercat, ara n'hi haurà menys i serà més gran. L'enfoc de cada parada serà diferent, ja no serà la típica paradeta sinó serà una parada més moderna, per dir-ho d'una altra manera, serà una evolució.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

M'agrada la teva proposta perquè tot el que sigui millor i coses noves pel barri em va bé. També vull dir que ja hi ha molts centres comercials a la ciutat. Per què se'n necessiten més? En tot cas és veritat que, de jardins botànics no n'hi ha a la ciutat, per tant tot el que sigui innovador em sembla bé.

Estic seguríssima que calia una reforma del mercat perquè estava molt malament i deteriorat, no hi hagut manteniment durant molt de temps. No estava en bones

condicions, no hi havia higiene i havia coses una mica perilloses.

Em podria explicar el nou projecte del mercat?

El projecte que van firmar els comerciants el 2008 era que a la primera planta hi hauria els del fresc i els de la roba. A la planta -1 hi hauria una superfície comercial i un petit espai comunitari. A la planta -2i -4 hi hauria pàrquings i a la -3 un magatzem pels comerciants del mercat.

A vostè li interessa el nou centre comercial?

M'interessa molt un centre comercial perquè el mercat de Sant Antoni és una zona comercial. M'interessa que a tot el mercat i a totes les plantes hi hagi comerç, les noves botigues seran un motor pel comerç, ja que es necessita reactivar el petit comerç.

Què opina del petit comerç?

El petit comerç s'ha de complementar amb el centre comercial perquè el mercat de Sant Antoni és molt gran i hi ha un cost molt gran de manteniment.

Hi hagut queixes dels comerciants per les obres?

Els comerciants es queixen molt de l'obra perquè està tardant massa en acabar-se. Ens van dir que en 3 o 4 anys ho acabarien però portem 8 anys.

Han pagat alguna quota a l'ajuntament per anar a la Carpa?

L'ajuntament ens han posat a la Carpa, ens hem instal·lat i hem hagut d'arreglar les parades i invertir-hi diners.

Per conservar les parades antigues ha hagut de pagar?

Per l'obra i per conservar les parades del mercat de Sant Antoni hem hagut de pagar uns quantitats de diners. Més tard tornarem el mercat on novament haurem d'arreglar les parades i invertir-hi més diners.

Tornaren tots els paradistes al mercat?

Jo sí, però hi ha gent que té edat de jubilació i no tornaren.

No li agradaria veure un altre projecte?

No imagino el mercat de Sant Antoni sense un centre comercial.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al

***voltant del mercat i un hivernacle
aprofitant l'estructura del mercat?***

No m'agrada la idea de fer un jardí botànic perquè vull defensar la

meva botiga i guanyar-me els diners.

PARADA 29. "TÈXTEL"

La següent entrevista vaig fer a un senyor que es diu Santo.

Coneix el nou projecte? Em podria explicar?

El nou projecte és per conivire els tres dins del mercat i estarem a la planta 1. El projecte és que puguin funcionar els tres a la vegada independentment. A la planta -1 l'ajuntament vol posar unes botigues i més a baix pàrquings i magatzem del mercat.

Què li sembla donar un altre ús a la planta -1 que no sigui comercial?

Crec que s'ha de respectar la muralla però no cal reservar un espai per visitar-la, ja que donar qualsevol altre ús que no sigui comercial seria un error perquè un mercat és un eix comercial. Aquest és el patiment que tenim, per això quan escoltem que hi ha entitats o grups que no volen que hi hagi comerç a baix ens desesperem, ja que per nosaltres és una mort

assegurada. Si les entitats volen un lloc poden utilitzar altres espais que estan per obrir. S'ha de lluitar amb l'ajuntament però no amb el mercat.

Quin és el plantejament que teniu de la planta -1?

Nosaltres lluitem perquè algú vingui a la planta -1, que sigui un motor que pugui tirar el mercat endavant. El preu de partida d'aquesta planta és de sis o vuit milions d'euros a pagar, això ho pot pagar el senyor Mercadona, el senyor Carrefour o el senyor El Corte Inglés. Ha de ser un d'aquests perquè són els que tenen els mitjans per poder pagar una quantitat de diners tan gran i de poder aguantar. Estem esperant que vinguin alguns d'ells a la planta-1

perquè pugui abastir el mercat. Segurament tindrem una

competència que ens farà pujar un escaló més alt i en la meua opinió és bona. Tenim molt clar que un mercat és una font de negoci pel barri. És una estructura comercial del barri i si no la fomenten no guanyarem res.

Per què l'obra està trigant tant en acabar-se?

Perquè hi ha una crisi. Les partides que l'ajuntament havia de destinar per finançar l'obra eren en 3 anys i

les han hagut de repartir en 5 o 6 perquè no arribaven els diners. També s'ha de tenir en compte que s'han descobert unes restes arqueològiques romanes que les volien conservar i que han representat un sobre cost. S'ha conservat el patrimoni de la ciutat que són la muralla, les contraescarpa i el baluard. Tot això junt amb la crisi econòmica bastant forta ha fet que s'allargués els terminis d'entrega.

PARADA 28. "ROBA INTERIOR"

La següent entrevista la vaig fer a la Cristina. La botiga que té ella la va comprar la seva mare fa 35 anys, que al principi va treballar la seva germana gran que té 50 anys i ara hi treballa ella que en té 37.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat? Sí.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Per mi un mercat és un petit comerç del barri de tota la vida. Els clients s'han de comunicar amb la

dependent. En un centre comercial no hi ha aquesta comunicació, per això a mi no m'agradaria veure'n un al mercat. La gent el que vol és anar el mercat, no només per comprar sinó també per fer barri.

Creu que el centre comercial acabarà amb el petit comerç?

Això no passarà. Crec que el petit comerç no s'hauria de perdre però s'ha perdut per tot arreu a causa dels centres comercials. En el mercat es farà el centre comercial perquè és el que s'ha fet a tots als barris. Va arribar un moment que a Barcelona es van muntar centres comercials, van haver de tancar les petites botigues i ara la gent no sap anar a comprar a un altre lloc que no sigui un centre comercial.

A vostè li interessa el nou centre comercial?

Sóc "anti" centres comercials, mai he comprat en centre comercial ni hi compraré, encara que no m'agradi crec que és l'única cosa que pot assumir les despeses del mercat.

Tornaran els tres mercats al mercat de St. Antoni?

Els tres mercats tornaran però no sabem ben bé on estarem col·locats. Som mercats col·lectius però diferents. Estic en una parada de roba, m'informen només de lo meu, encara que crec que la informació hauria d'arribar a tothom.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

Crec que no és una bona proposta perquè un jardí botànic en un mercat no té gaire sentit.

PARADA 96. "SABATERIA"

Aquesta entrevista vaig fer al secretari de la junta de les paradistes dels Encants que es diu Àngel. Ell té una sabateria i ocupa la parada 63.

Vostè vol veure un centre comercial al mercat?

Sí. Però crec que no hi serà perquè hi ha poca superfície comercial. Els comerciants respecten les opinions de la gent però el projecte del mercat per a que sigui viable necessita una gran superfície. Si no

és viable econòmicament no funcionarà el mercat. Per això és vital que la superfície comercial no es redueixi més perquè sinó no sortiran els números.

Creu que el nou projecte millorarà el barri?

El nou projecte millora la ciutat i la vida dels comerciants. Amb un barri tan densament poblat com el Sant Antoni guanyarem molts espai. Crec que el projecte quedarà molt bé i el fet de recuperar un edifici com aquest, que es va construir el 1882 amb el valor que té, és una preciositat.

Hi hagut queixes per les obres?

Els comerciants i els veïns sempre s'han queixat de l'obra. Crec que un mercat d'aquesta magnitud s'ha portat prou bé en el tema de les obres però evidentment una obra com aquesta sempre comporta molèsties. Per mi l'obra està trigant una mica si mirem objectivament. Si comparem amb les altres actuacions com el Mercat del Ninot,

Santa Caterina, La Boqueria, que tenen unes dimensions menors, aquesta va molt més ràpid perquè la envergadura és brutal.

Hi hagut pactes dels tres mercats per la reforma?

Quan es va fer el projecte de la reforma vam posar-nos d'acord les juntes de tres mercats, l'associació del veïns i l'eix comercial Sant Antoni. Vam signar uns protocols, ens vam pactar i s'han complert. Després l'any 2007 i 2008 vam firmar una sèrie de protocols que s'han complert en el tema de preus, d'aportacions que fan els comerciants, etc. Els terminis normalment s'han allargat una mica però tot lo altra s'ha complert.

B) EL MERCAT DEL FRESC

PARADA 30. "PEIXATERIA"

Aquesta entrevista vaig fer a una senyora del Mercat del Fresc que es diu Mercè i és una peixatera.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

El mercat de sant Antoni necessitava una reforma però no d'aquesta manera. Si hagués

arreglat cada any una part del mercat doncs ja estaria acabat.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat?

Sí. En el nou projecte de la planta baixa està previst fer un centre comercial. Tots els mercats que es fan nous segueixen aquest model per mantenir el cost del mercat. Com que l'obra és gran llavors aquesta planta s'aprofita per fer-ne un.

A vostè li interessa el nou centre comercial?

No m'interessa un centre comercial però com que sóc una comerciant ho he de defensar.

Creu que el centre comercial acabarà amb el mercat de proximitat?

Crec que si es fa un centre comercial no acabarà mai el comerç

de proximitat ni vull pensar-ho, perquè som nosaltres que hem aguantat el mercat des de sempre.

Creu que el centre comercial millorarà el barri?

Tampoc crec que millori alguna cosa al barri però els que voldran anar-hi, sempre aniran i els que no, mai.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

M'agrada la idea del teu projecte. Però un jardí botànic al mercat no vull veure perquè vull defensar el comerç.

PARADA 22. "FRUITERIA"

Aquesta entrevista vaig fer a un fruiter que es diu Josep i la seva parada, 22 es troba a la Carpa del Fresc.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat? Sí.

A vostè li interessa el nou centre comercial?

M'interessa poc un centre comercial i crec que és millor mantenir el petit

comerç de proximitat. No puc negar que les grans superfícies sempre suprimeixen als petits comerç i el barri no els necessita.

Creu que el centre comercial acabarà amb el mercat de proximitat?

Si posa un centre comercial crec que no acabaria del tot perquè sempre hi haurà algú que resistirà.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Abans al mercat hi havia una proximitat, un tracte personal i era un barri. Això amb el centre comercial es perdrà tot. És un punt negatiu pel barri i pels comerciants.

No li agradaria veure un altre projecte?

Penso que en el mercat no ha d'haver un centre comercial. El que estaria bo posar alguna cosa nova pel barri, així la gent s'animarà a comprar. Però ha de posar alguna cosa que pugui mantenir les despeses del mercat.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

La idea és molt bona però el que dubto si un jardí botànic podrà mantenir les despeses del mercat.

C) EL DOMINICAL DEL LLIBRE

MANU BOOKS

La següent entrevista la vaig fer en una botiga de llibres, Manu Books. Té la botiga al carrer Borrell.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Sí. Els dominicals coneixem la part del fora que donava la volta al

mercat i estava molt deteriorada. El mercat per dins també estava malament.

Vostè sap que es construirà un centre comercial al mercat? Sí.

A vostè li interessa el nou centre comercial al mercat?

No m'interessa un centre comercial al mercat. És una cosa antinatural i no cal un al barri. Com que s'ha fet el mateix procediment de fer-ne un en altres mercats doncs aquí també volen fer al mateix. És el model de les noves ciutats que volen que totes siguin iguals i pretenen que tots els països més o menys tinguin el mateix.

Coneix el nou projecte del mercat?

No tinc gaire coneixement del projecte perquè estic una mica fora de l'òrbita. Però tampoc rebem massa informació del que és el dominical del llibre i estem una mica deseparats pel que respecte al llibre que és el diumenge.

Els dominical estan inclòs al nou projecte?

Veiem que no ens acaben de contemplar en el projecte dins del mercat. L'ajuntament vol posar-nos en un lloc que no ens correspon. Però estem defensant i lluitant per les nostres parades. A més hem

pagat una part de l'obra, amb la qual cosa tenim el dret a tenir les parades com els altres.

Per què l'ajuntament es comporta d'aquesta manera?

Penso que l'ajuntament no ha pensat mai en nosaltres, no té la voluntat i crec que hi ha alguna raó. No se quina és però potser tenen pressió dels grups de l'alimentació o de robes.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Sempre s'ha de mantenir el comerç de proximitat al barri. El que passa amb els centres comercials es perd la comunicació amb la gent, per tant nosaltres defensem que això no s'ha de perdre. Crec que el fet de posar un centre comercial provoca que es perdi aquesta relació propera i estic convençut que s'ha de lluitar per no perdre el comerç de proximitat.

Creu que el centre comercial millorarà el barri?

Crec que un centre comercial no donarà res de bo al barri. Això dels

grans comerços és una qüestió de política que es va posar de moda fa molts anys però fora de la ciutat. Ara volen posar-ne un dins. Si volen posar un és perquè volen carregar-se el petit comerç.

Hi hagut queixes per la remodelació del mercat?

Durant la construcció del mercat no hi hagut tantes queixes com esperaven però si parlem de l'obra llavors sí. Portem molts anys, però lo més al·lucinant és que tampoc treballen. Hi ha gent al mercat fent tombs, però de treballar no fan res. No sabem si és una qüestió de diners o bé una qüestió política.

No li agradaria veure un altre projecte?

Voldria veure un projecte a distància i saber el que proposa. M'agradaria que fossin temes culturals. Abans de posar un centre comercial es poden posar infinitat coses, però clar aquí el que mana són els diners.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

Em sembla bé perquè al barri falten zones verdes i això ho completaria una mica.

LLIBRERIA DÁVILA

Aquesta entrevista la vaig fer a un senyor que és diu Manel. La seva botiga, Llibreria Dávila està al Carrer Hospital 66. Ell abans tenia les parades al mercat de Sant Antoni i per la reforma ara cada diumenge va a la Carpa per vendre el llibre, que és el que li correspon.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Pels Dominicals no calia una reforma del mercat. Estàvem bé

com estàvem però pels altres dos mercats sí que calia.

Vostè coneix el projecte de fer un centre comercial al mercat?

Tinc força clara la idea del projecte del mercat. Hi haurà 4 plantes. En dues plantes hi haurà pàrquings, en una l'emmagatzematge del mercat, en una altra un centre comercial i a la planta principal, en teoria, tornaran els tres mercats.

A vostè li interessa el nou centre comercial al mercat?

M'interessa un centre comercial només en el cas de que estigués tancat tots els diumenges perquè és quan treballo.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

El barri no necessita un centre comercial perquè n'hi ha molts per la zona. Si posa un llavors el comerç del mercat i del voltant es veuria una mica afectat. Crec que cal defensar i mantenir el comerç de proximitat.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

Si bé amb el projecte actual no hi hauria espai per nosaltres, amb el teu projecte podria haver-hi lloc per a tots. Opino que la idea del teu projecte està molt bé i que m'agradaria veure un jardí botànic més que un centre comercial.

3) VEÏNS DEL BARRI

JUANJO

La primera persona del barri que vaig entrevistar es diu Juanjo. Porta 25 anys al barri i viu al Carrer Viladomat, 24.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Estic d'acord que s'hagués fet una reforma del mercat ja que les condicions del mercat no eren bones. El mercat era bonic encara

que considero que les condicions sanitàries no eren correctes.

Coneix el nou projecte? Em podria explicar?

El nou projecte ho explica des del principi. A partir de la situació

original que era el mercat d'una zona d'abastament i de tot en una única planta, el que es farà és un desenvolupament de profunditat de quatre plantes i cadascuna d'elles dedicades a coses diferents, com ara, la càrrega i descàrrega, una altra zona per a l'aparcament, també es farà un centre comercial i la part de la superfície la deixaran per a la zona del mercat més tradicional. Per a mi el projecte és el mateix que han fet amb altres mercats, per exemple, en Santa Caterina i La Concepció. Sempre és el mateix procés d'adaptar al mercat a les noves maneres de funcionament.

Creu que el barri de Sant Antoni necessita un centre comercial o es millor mantenir el comerç de proximitat? Per què?

Sóc partidari del comerç de proximitat. Crec que és bo per a tothom que n'hi hagi a les ciutats perquè la gent pugui sortir al carrer i reunir-se amb coneguts i desconeguts. En canvi, un barri sense botigues és un barri que no té vida i això malauradament passa en molts llocs de Barcelona. Per això és molt important que hi hagi el comerç de proximitat però aquest

comerç s'ha d'adaptar als nous temps, als nous clients i als nous productes perquè sinó desapareixerà.

Creu que el centre comercial millorarà el barri?

Un centre comercial no millorarà res al barri perquè ja n'hi ha alguns a prop. Però probablement millorarà a les botigues que estan al voltant del mercat encara que aquestes per sobreviure han d'evolucionar i oferir la demanda dels clients perquè la gent el que vol és això.

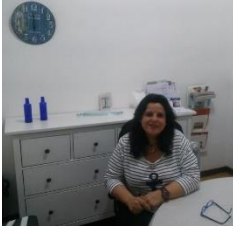
Hi hagut queixes del barri per l'obra de la construcció?

He sentit poques queixes sobre la construcció del mercat i m'estranya haver-ne sentit tan poques perquè l'obra que han fet és una obra molt gran.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

M'agradaria veure un altre projecte que no fos un centre comercial. Penso que és una bona idea per proposar-ho al barri perquè el barri és al centre i no hi ha prou espai verd.

INMA

Aquesta entrevista la vaig fer a l'Inma que porta tota la vida vivint al barri i viu al Carrer Borrell.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Sí. D'entrada el terra sempre estava mullat sobretot a la zona del peix. Sempre que algú anava a comprar es mullava, i a l'hivern era molt molest. Després l'estructura era molt dolenta, els tancaments estaven trencats. Això era perillós per a qualsevol persona del barri i pels comerciants.

Creu que el barri necessita un centre comercial?

Sí, només pels comerciants. El problema és que hi ha molts petits comerços que han plegat i no han volgut continuar el negoci familiar. Llavors el barri d'alguna manera necessita un centre comercial perquè la gent s'animi a comprar. Crec que així donarà vida als petits comerciants. Sempre que s'obre un nou centre comercial crida l'atenció de la gent i això dona més vida i fa

que hi hagi més moviment comercial.

Creu que el centre comercial acabarà amb el mercat de proximitat?

Penso que el nou projecte no acabarà amb el comerç de proximitat perquè aquest barri és el centre del comerç i tota la vida hi ha hagut el petit comerç.

És bo que circuli gent pel barri?

Sí, que coneguin l'únic gran mercat de la ciutat encara que considero que sempre hi ha d'haver controls de les persones sinó la gent del barri s'atabalaran.

A vostè li interessa veure el nou centre comercial al mercat?

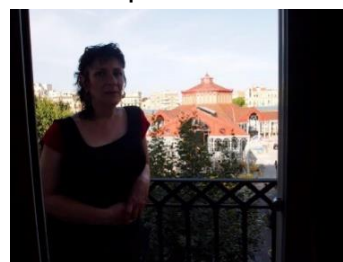
Sé que a la planta baixa està previst fer un centre comercial. Encara que m'hagués encantat veure alguna cosa nova. Per exemple, zones verdes, que n'hi ha poques al barri.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

Per mi és una bona idea. Dono el meu suport per que continueis endavant. Almenys amb el teu projecte podrem respirar bé.

ISABEL PELLEJERO USÓN

Després vaig fer l'entrevista a una restauradora de Barcelona que és diu Isabel. Porta quasi 21 anys al barri i viu al carrer Tamarit, 163. Ella ha estat treballant en l'arqueologia del Mercat de Sant Antoni. (L'explicació sobre les restes arqueològiques del mercat. "Veure annex 4")

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Sí, calia una reforma del mercat per molts motius. Des del meu punt de vista, el sistema de les parades del mercat s'ha de modernitzar i els mateixos treballadors han de tenir les exigències actuals per mantenir el mercat en un bon estat.

Coneix el nou projecte del mercat?

Sí, sé que és el que es farà al mercat. Hi haurà dues plantes d'aparcaments. En la meva opinió el mercat no ho necessita, si no s'haguessin fet aquestes dues plantes es podrien haver estalviat una milionada. També sé que hi

haurà una planta que estarà dedicada al comerç, és a dir, un centre comercial.

A vostè li interessa veure el nou centre comercial al mercat?

No m'interessa tenir-lo al barri. Considero que és bo viure a l'entorn d'un mercat perquè és una zona que té molts comerços i aquests són des del segle XIX. També es perquè vull defensar el comerç de proximitat.

Creu que el centre comercial atraurà el turisme?

Sí, i això podria acabar amb el comerç de proximitat.

Creu que el centre comercial millorarà el barri?

En absolut un centre comercial no milloraria res pel barri i crec que posar-ne un al barri serà un error de principi perquè va dirigit cap a l'explotació Immobiliària.

(Com he dit abans, un dels motius per fer pàrquings sota al mercat podria ser per aquesta raó. La Isabel estaria d'acord amb aquest argument perquè Barcelona és un model turístic i molta gent és guanya la vida amb aquest negoci on els preus pugen contínuament i perjudiquen els veïns del barri.)

Hi hagut queixes del barri per l'obra de la construcció?

Hi ha hagut queixes de l'obra pel tema de descontrol; és a dir, hi ha hagut anys que els operaris no han

treballat res. Fins i tot jo mateixa he trucat molt cops a la policia per saber que és el que passa al mercat. En canvi hi va haver anys en els que es va accelerar molt utilitzant màquines fins a 11 de la nit que produïen molts sorolls al barri.

Creu que estaria bé que es construís un jardí de plantes al voltant del mercat i un hivernacle aprofitant l'estructura del mercat?

Sí, m'agradaria veure una altra projecte al mercat que no fos un centre comercial. El teu projecte és ideal i seria molt bonic.

Li explico el meu projecte...

LAURA

L'última entrevista la vaig fer a una senyora que és diu Laura i porta tota la vida vivint en aquest barri.

Creu que l'antic mercat necessitava una reforma?

Sí, sens dubte. Hi va haver una vegada li va caure una pedra a un peixater que el va deixar sense poder treballar tota la vida.

A vostè li interessa veure el nou centre comercial al mercat?

Vull que hi hagi un centre comercial al barri i crec que pot conviure amb el petit comerç de proximitat.

Creu que el centre comercial millorarà el barri?

Sí, i atrauria més gent. Penso que quan més gent circuli pel barri millor, encara que s'haurà de vigilar quin tipus de persones són.

És bo que circulin turistes pel barri?

El turisme està bé sempre i quan no sigui desmesurat. Per exemple, el mercat de La Boqueria, que abans era un mercat tradicional i actualment com a mercat té moltíssims problemes i no m'agradaria que a Sant Antoni passés el mateix. Perquè això no passés caldria aplicar unes normes pels turistes i d'aquesta manera tots podrem conviscur millor.

10.3. ANNEX 3

SESSIONS DEL MERCAT

Hi ha una assemblea del barri on es reuneixen els comerciants i els veïns del barri, els dimecres a una sala d'exposició organitzada per l'ajuntament al carrer Calàbria 66. La raó d'organitzar aquestes sessions és per explicar el projecte del mercat, el model del mercat, etc, hi he assistit a totes. Aquestes sessions m'ha servit molt per recollir les propostes dels veïns sobre l'espai públic del mercat, que més tard seran aprovades per l'ajuntament.

10.4. ANNEX 4

L'Ajuntament de Barcelona, mitjançant el Servei d'Arqueologia de la Ciutat, publicar els primers resultats sobre els estudis realitzats del material arqueològic extret en les excavacions del mercat de Sant Antoni.

Alguns exemples de llits funeraris, el primer és un dibuix d'un article del nord d'Itàlia, el segon exemplar es va trobar a Roma i el tercer a Eslovènia (es veu molt bé el procés de reconstrucció).

Corresponen a la publicació: "Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2014".
Ajuntament de Barcelona, Institut de cultura, Servei d'arqueologia de Barcelona.

L'arqueòleg responsable i director de las excavacions: Emiliano Garcia.

La restauració dels llits funeraris: Isabel Pellejero Usón.

Mercat de Sant Antoni. Restauració dels llits funeraris

DADES DE LA INTERVENCIÓ

Ubicació

Carrer del Comte d'Urgell, 1b / Carrer de Manso, 55-57 / Carrer del Comte Borrell, 56b / Carrer de Tamarit, 154b

Districte

Eixample

Nom singular

Mercat de Sant Antoni. Restauració dels llits funeraris

Codi

003/12

Promotor/Propietari

Institut Municipal de Mercats de Barcelona

Empresa adjudicatària

Codex. Arqueologia i Patrimoni, SCCL

Direcció tècnica

Emiliano Hinojo García, Montserrat Pugès i Dorca

Treballs de conservació-restauració

Neteja, consolidació i reconstrucció d'elements ossis individuals, dibuixos i aproximació virtual al moble original

Equip

Isabel Pellejero Usón (Museu Marítim de Barcelona)

Estat dels treballs

En procés

Fotografia

Isabel Pellejero Usón (Museu Marítim de Barcelona)

Cronologia: Alt Imperi Romà.

Paraules clau: *Lectus funebris*. Llit funerari. Via Augusta. Necròpolis romana. Mercat de Sant Antoni.

La idea més estesa és que el llit on es traslladava el difunt cap a la pira funerària era un llit domèstic, potser el mateix que devia haver fet servir en vida. Actualment està comprovat que els llits funeraris constitueixen una indústria de la pompa fúnebre per al ritual d'incineració i, extraordinàriament, inhumació. D'altra banda, la proporció d'exemples existents indiquen que sembla un costum de ritual menys excepcional del que es pensava. El seu origen i influència es troba en la tradició grega, amb els *klinai* criselefantins, encara que els seus orígens remots són més antics. La imitació d'aquests antics llits en l'àmbit funerari, però fets d'os, va posar a l'abast econòmic de la classe mitjana romana un ritual de prestigi. Les troballes més documentades i abundants són a la Itàlia central, d'on els estudis (BIANCHI, 2010) apunten que procedeixen els artesans originals, que van difondre la seva influència cap al nord d'Itàlia i a la resta d'Europa (segle II aC – segle I dC).

La primera troballa i identificació d'aquesta mena de ritual funerari a Barcelona va ser a les obres de remodelació de l'edifici de les Drassanes Reials. Posteriorment s'ha trobat al conjunt funerari de la via Augusta i a la remodelació del Mercat de Sant Antoni. Aquest article resumeix els treballs de conservació i restauració realitzats sobre les restes del revestiment ossi dels llits funeraris durant el 2014. Actualment, la reconstrucció virtual i l'estudi estan en procés. D'altra banda, la relació de cada llit (amb els elements de ferro que devien conformar les seves estructures), aixovars o estructures funeràries és encara prematura, i les valoracions es faran en un segon temps. Tanmateix, en una estimació prèvia, Emiliano Hinojo García assenyalava un mínim de vuit llits, tres sense aparell figuratiu, semblants o iguals als que es van trobar a les Drassanes Reials, i cinc de tipologia orientalitzant o inspiració hel·lenística. D'aquests vuit exemplars, alguns

Restes de llit funerari amb poc percentatge conservat, abans i després de la intervenció de neteja.

conserven només petites mostres, mentre que d'altres ens n'ha arribat un percentatge més elevat. Un dels llits, aparegut a l'estructura de *bustum*, presenta concentracions nombroses de fragments amb restes d'aparell figuratiu identificables i sense transport. La documentació presa *in situ* i les tasques de reconstrucció al laboratori permetran aventurar reconstruccions virtuals força precises.

Descripció general

A grans trets, l'estructura d'aquest tipus de mobiliari la conformen, per a les potes, quatre ànimes de ferro independents, amb subestructura de fusta i coberta/recobriments d'os tornejat, que devien subjectar el bastidor de fusta. Per sobre, a capçalera i peus, es disposen dos *fulcrum* amb funció de reposadors.

Estat de conservació

La reconstrucció dels llits funeraris és molt laboriosa i té un nivell d'incògnita important. Considerant que han patit un procés de cremació, i que bona part ha desaparegut, les restes conservades estan carbonitzades o calcinades, debilitades, desformades i profusament fragmentades. Es va decidir que s'abordarien els treballs de manera global, però l'experiència de la feina realitzada sobre el material dels llits trobats a les Drassanes Reials ens va ensenyar que la incògnita d'una peça, de vegades, la resol una altra de semblant. D'altra banda, un coneixement previ dels materials ens permet aproximar-nos al nombre real de llits sobre els quals treballem i valorar les seves possibilitats de reconstrucció, la quantitat de restes de cadascú i la varietat de morfologies. Totes les peces són importants, al marge del seu grau de conservació i possibilitats de reconstrucció. La documentació de tota mena de restes serveix per a l'elaboració d'un catàleg que, encara que incipient, en el futur facilitarà l'estudi i la comparació d'altres exemplars que puguin aparèixer. L'assaig comparatiu de Stefan Groh (GROH, 2007) sobre el llit del Noricum (Àustria/Eslovènia) i d'altres materials trobats a Itàlia resulta molt didàctic i esclareidor i ha esdevingut un article de referència.

Procés de restauració

Neteja seca i humida dels sediments: després d'una inspecció superficial per comprovar que no trobem cap element constituït susceptible de dissolució, es fa una primera neteja amb pinzell per retirar el gruix de sediment adherit. Tot seguit, es fa una ràpida immersió en aigua destil·lada i amb pinzell suau s'acaben de retirar les restes de sediment. Els fragments s'eixuguen amb paper absorbent i es deixen assecar a l'aire lliure.

Neteja mecànica de concrecions carbonatades: la neteja acurada dels materials figuratius és important per definir els detalls dels pentinats, els plecs de les vestimentes i les característiques dels atributs, o per diferenciar-los d'esquerdes. La retirada de petites concrecions insolubles es realitza amb el bisturí sota la lupa binocular. És un treball que alenteix la dinàmica de les tasques, però també permet descobrir petits detalls que havien passat desapercebuts i descartar capes superficials d'or o pigment, assenyalats en alguns estudis per a aquesta tipologia de llits funeraris.

Neteja química: la tenacitat de certes concrecions aconsella l'ús d'un mitjà químic per no danyar la superfície amb eines mecàniques. Encara que la neteja química es va fer servir en la restauració dels llits de les Drassanes amb èxit (àcid acètic esmorteït per limitar el Ph), el sediment del Mercat de Sant Antoni és menys silícic i més argilós i, per tant, la quantitat de peces que presenten aquesta problemàtica és mínima.

Unió dels fragments: la reconstitució es realitza adherint els fragments amb cola nitrocel·lulòsica (Imedio). De moment no s'ha fet cap reintegració, encara que algunes peces ho necessitarien per consolidar la seva integritat i facilitar la manipulació. La reintegració de les llacunes també seria útil per millorar la lectura del conjunt, amb vista a l'estudi i l'exposició de les peces. Aquests aspectes es decidiran més endavant.

Reconstitució virtual: l'ús d'un programa informàtic de dibuix ens permet fer un pas suplementari en la reconstitució de material amb l'objectiu d'obtenir una imatge gràfica de les peces incompletes. El perfil de cada element ajuda a entendre l'estructura, a planificar la reconstrucció i a trobar possibles ancoratges per presentar una hipòtesi de l'estructura del llit.

Restes d'un llit funerari figurat abans i després de la intervenció de neteja, consolidació i reconstrucció de peces.

Dues tipologies de llits funeraris al Mercat de Sant Antoni i a les Drassanes Reials

Les restes de llits funeraris aparegudes en aquests dos jaciments de Barcelona evidencien la presència de dos tipus de mobiliari diferenciables:

1. Llits geomètrics llisos i polits sense aparell figuratiu

Són de constitució austera, només estan decorats amb alguna vora senzilla de perfil/morfologia convex simple, la superfície és acuradament polida i lluent, de peces senceres, sense formacions en plaques. Estan compostos per un element globular, un cilindre i un peu. Als exemplars de Sant Antoni no hem trobat indicis d'elements que s'ajustin a la morfologia de campana, característica d'altres llits funeraris, com tampoc no va ser el cas del material trobat a les Drassanes. Tanmateix, és aviat per treure'n conclusions, ja que el material encara està en curs de restauració: només s'ha conclòs la primera neteja.

2. Llits d'estil orientaltzant d'influència hel·lenística amb aparell figuratiu

Presenten decoracions diverses: vegetals, en bandes o cassetonats, amb elements figuratius encara per identificar. Les morfologies són globulars, de cilindre i campana.

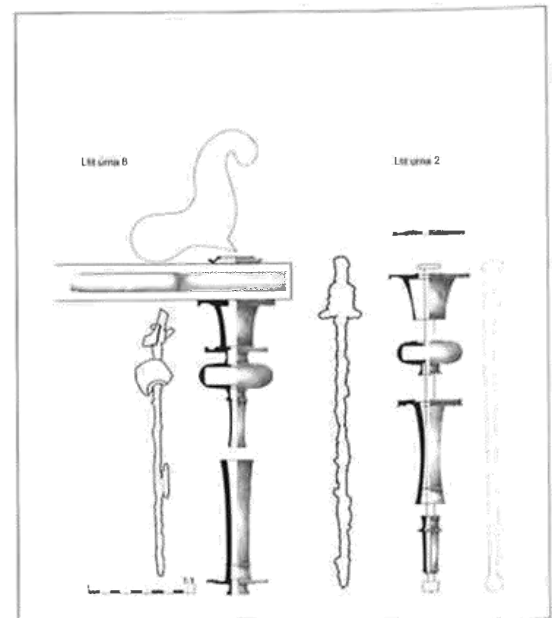
Només s'ha completat el tractament d'un d'aquests llits: neteja, consolidació, unió de

fragments, escaneig de les peces, obtenció de perfils gràfics i assaig d'acoblements possibles amb elaboració d'hipòtesi de reconstrucció.

Com ja s'ha assenyalat, l'exemplar a l'enterrament en *bustum* conserva un nombre important de fragments i d'aparell figuratiu identificable. Tot i que es troba en un moment incipient de la seva restauració, la reconstrucció dels elements figuratius es comença a definir. La iconografia és una eina de gran utilitat per a la reconstrucció morfològica. Conèixer la disposició dels personatges, així com la seva disposició/localització en altres llits reconstruïts i estudiats, és de molta utilitat per identificar petits fragments i assajar possibles ubicacions.

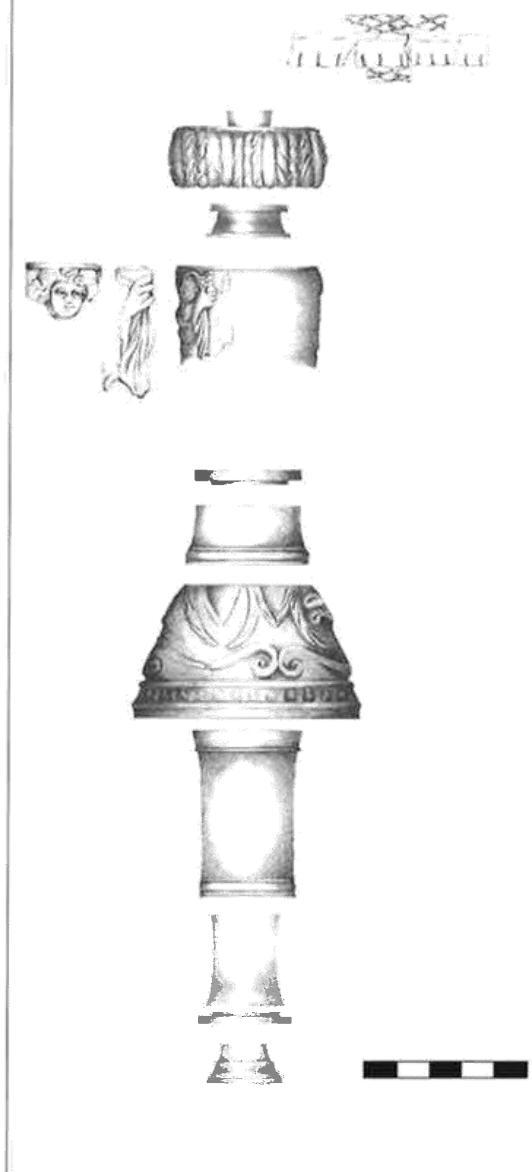
Els detalls es defineixen amb el dibuix a escala; les diferents coloracions degudes el foc i la profusió d'esquerdes fan confusos els relleus. Per això, les il·lustracions ombrejades ajuden a la descripció, la llegibilitat del conjunt i la interpretació iconogràfica.

La temàtica representada en aquests llits és l'habitual en el culte misteriós a Bacus/Dionís (dues vegades nascut). S'identifiquen personatges i atributs del seguici bàquic: mènades dansaires, silens i sàtirs, indumentària de *nebris* de lleopard, instruments musicals, cròtals, doble aulos (tipus *Kera* frígia), *Tympanum* (tambor) i l'atribut de la vara de tirs, específic de Bacus. Iconografies paral·leles es troben a la Vila dels Misteris de Pompeia i a força sarcòfags de l'època.

Restes d'un llit de tipus geomètric, sense aparell figuratiu durant la neteja prèvia i hipòtesi de reconstrucció virtual dels llits trobats a les Drassanes Reials, de morfologia igual o semblant.

Ue 2425

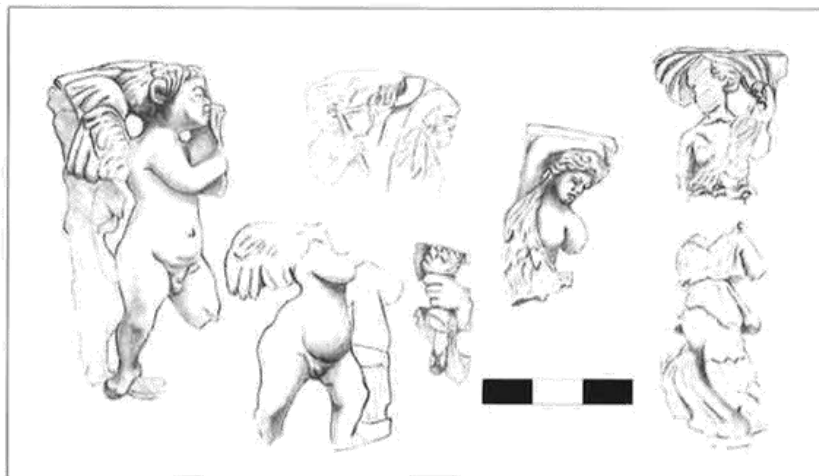

Restes de llit d'influència orientalitzant hel·lenística i il·lustracions compositives. Encara que la quantitat de restes és petita, la diversitat de morfologies que conté ens permet arribar a conclusions.

Resulta especialment interessant l'ús del recurs estilístic *Velificatio* que descriu Plini a propòsit de l'arc d'Octàvia «velificante sua veste» (fent una vela amb la seva roba), utilitzat a l'antiga Roma per emmarcar la deïtat *Aura*. Aquesta figura, amb vestit d'estil hel·lenístic envoltada pel seu vel en moviment, apareix constantment en la temàtica bàquica, al seu costat. En general és comú trobar-la descrita com a mènada dansant, encara que es podria tractar d'un personatge més rellevant, potser *Sèmele* (mare de *Bacchus* rescatada per ell del regne de *Hades*), o haver estat usada amb el significat de «veritat revelada» (epifania). En qualsevol cas, amb referències clares al viatge a l'inframón i la resurrecció.

Tot i que el decret *Senatus Consultum de Bacchanalibus* de l'any 186 aC prohibia sota càstig de pena capital les celebracions bàquiques, i entrava fins i tot en conflicte amb el dret associatiu i la tolerància religiosa romana, en temps de Tiberi les religions místiques gaudien d'un auge inevitable. El coneixement d'aquests rituals funeraris a Bàrcino permetrà estudiar des de l'òptica mística el sentir religiós dels seus habitants.

• Isabel Pellejero Usón

Aparell figuratiu de llit funerari en enterrament en *bustum*.

BIBLIOGRAFIA

- BÉAL, J. C. (1991). *Le mausolée de Cucuron (Vaucluse), 2e partie. Le lit funéraire à décor d'os de la tombe n°1*. http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/galia_0016-4119_1991_num_48_1_2922. [Consulta: 18 desembre de 2015].
- BÉRAUD I.; GÉBARA C. (1986). «Lits funéraires de la nécropole gallo-romaine de Saint-Lambert (Fréjus)». *Revue archéologique de Narbonnaise*, 19, p. 183-205.
- BERNARD, P. (1970). «Sièges et lits en ivoire d'époque hellénistique en Asie centrale». *Syria*, 47 (2-4), p. 327-343.
- BIANCHI, C. (2010). «I letti con rivestimento in osso e in avorio: analisi dei rinvenimenti dai contesti di abitato e funerari». *Lanx*, 5, p. 39-106.
- CASTELO DE MUSCHIETTI, M. (1971). «"Senatus Consultum de Bacchanalibus"». Análisis filológico de formas arcaicas. Transcripción, traducción, notas y comentarios». *Anales de historia antigua y medieval*, 16. Instituto de Historia Antigua y Medieval, Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Buenos Aires, p. 383-426.
- GROH, S. (2007). «Letti funerari con intaglio in osso dal Norico». *Aquileia Nostra*, LXXVIII, p. 417-438.
- HINOJO GARCÍA, E. (2010). «Mercat de Sant Antoni». *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2009*, p. 82-87.
- HINOJO GARCÍA, E. (2012). «Mercat de Sant Antoni». *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2011*, p. 104-106.
- HINOJO GARCÍA, E. (2014). «Mercat de Sant Antoni». *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2012*, p. 116-120.
- HINOJO GARCÍA, E. (2015). «Mercat de Sant Antoni». *Anuari d'arqueologia i patrimoni de Barcelona 2013*, p. 94-95.
- MOLLO MEZZENA, R. (2005). «La ricostruzione del letto funerario di Aosta. Considerazioni e problematiche». *Bollettino della Soprintendenza per i beni e la Attività Culturali della Valle d'Aosta*, 2, p. 144-156.
- TALAMO, E. (1987-1988). «Un letto funerario in osso da una tomba dell'Esquilino». *Bollettino della Commissione Archeologica Comunale di Roma*, 92, p. 17-102.